

AVE MARIA

ŠT. 1 – LETNIK 102 – JANUAR 2010

NUMBER 1
VOLUME 102
JANUARY 2010

AVE MARIA is published monthly by Slovenian Franciscan Fathers of the Custody of the Holy Cross (USPS 038-960) 14246 Main St., P. O. Box 608, Lemont, IL 60439-0608

Phone (630) 257-3106
e-mail: bs1936@sbcglobal.net
www.avemaria-izlemonta.com

Second class Postage paid
at Bolingbrook, IL 60440

Subscription rates:
USA \$30; outside USA \$35

Editor and Manager:
Fr. Bernardine Sušnik, OFM

Change of Address and Postmaster notices
of undeliverable copies should be sent to:

Ave Maria Printery
14246 Main Street
P. O. Box 608
Lemont, IL 60439-0608

AVE MARIA VSEBINA – JANUAR 2010

- 1 KOLEDAR
- 1 UREDNIK VAM
- 2 ... IN SO SE MU PRIŠLI POKLONIT – *Egon Kapellari*
- 2 NOVOLETNO VOŠČILO SVETI DRUŽINI – *P. Vladimir Kos*
- 3 NEDELJSKE MISLI – *P. Bernardin Sušnik*
- 4 IGNACIJ KNOBLEHAR – *Franc Jaklič*
- 5 BRALI SMO... – *razni viri*
- 6 SVETI TRIJE KRALJI – *Niko Kuret*
- 8 sveta zgodovina: TAKO MAJHEN PA TAKO VELIK –
Henri Daniel-Rops
- 9 angeli za danes: ANGEL SAMOZAUPANJA – *P. Anzelm Grün*
- 10 sveti Pavel: IZ VERE DO DEL – *Benedikt XVI.*
- 11 BOSTA KAKOR BOG... – *P. Bernardin Sušnik*
- 13 naša kultura: NIKO KURET – *Silvester Čuk*
- 14 islam: ŠIRJENJE ISLAMA: MEČ, BESEDA IN RODNOST –
Drago K. Ocvirk
- 15 “MARE NOSTRUM” ALI “MARE MONSTRUM”?
16 misijoni: DUH POLNOČNEGA OBSEDENCA –
P. Vladimir Kos
- 17 KITAJSKA <> SEVERNA KOREJA – *Joseph Yun Li-sun*
- 18 KITAJSKA HINAVŠČINA, SEVERNA KOREJA –
agencija Asia News
- 19 CELINA AFRIKA, FIDŽI, SOMALIJA, KAMERUN,
AFGANISTAN – *agencije STA in Misna*
- 19 MISIJSKI POMENKI – *Marica Lavriša*
- 20 “za narodov blagor”: MAFIJA? KRIMINALNA ZDRUŽBA? –
P. Bernardin Sušnik
- 24 SPOMINI – *Janko Mlakar*
3. stran platnic: DAROVI
4. stran platnic: ADVENTNO PRESENEČENJE – *P. Bernardin Sušnik*

Cerkev sv. Katarine je podružnica župnije Grosuplje in stoji v **Mali Stari vasi**. Med vožnjo po novi avtocesti iz Ljubljane proti Novemu mestu jo človek hitro zgreši, ker se tik pred njo obe smeri ceste ločita, zato jo pa toliko bolj gotovo opazi, ko se vrača proti Ljubljani. Mala Stara vas je res majhno naselje, saj ima le okrog 100 prebivalcev, cerkev pa stoji na robu vasi na griču, tako da je vidna od vsepovsod. Je obenem tudi pokopališka cerkev. Prvič je omenjena leta 1663 in od takrat praktično ni doživela večjih sprememb, če odštejemo redno in zgledno vzdrževanje. Vsekakor spada med tiste zgradbe, ki dajejo slovenski pokrajini njeno značilnost. K tej cerkvici in pokopališču gravitirajo še naselja Velika Stara vas, Dobje, Potok in Perovo.

Novo leto začenjamo s praznikom **Božje Matere Marije**, obenem pa je to **svetovni dan miru**. Slovesni praznik **Gospodovega razglasenja (Sv. Trije Kralji)** je sicer 6. januarja, toda v Ameriki ga praznujemo že v nedeljo 3. januarja, kakor ga je na ta dan predstavila škofovska konferenca. Naslednja nedelja, 10. januarja je spomin **Jezusovega krsta** v Jordanu po rokah Janeza Krstnika. S tem praznikom se v bogoslužju zaključuje božični čas. Sledijo mu še tri navadne nedelje v januarju in dve v februarju pred pepelnico, s katero se začinja postni čas. V januarju je tudi *osmina za zedinjenje kristjanov* (od 18. do 25. januarja). Omenimo še nekaj **godov v januarju**: škofa in cerkvena učitelja *Bazilij Veliki* in *Gregor Nazianški* (2.); *Ime Jezusovo* (3.), ki ga praznujemo v frančiškanskih cerkvah in je njegovo čaščenje zavzeto širil sv. Bernardin Sienski (1380-1444); ameriška redovnica *Ana Marija Seton* in spokornica *Angela iz Foligna* (obe 4.); škof v ameriški Philadelphii, po rodu Čeh *Janez Nepomuk Neumann* (5.); poljska duhovnika in nacistična mučenca *Jožef Pawlowski* in *Kazimir Grelewski* (9.); papež *Gregor X.* (10.); patriarh *Pavlin Oglejski* (11.); škof in cerkveni učitelj *Hilarij iz Poitiersa* (13.); frančiškan *Odorik Pordenonski* (14.); redovni ustanovitelj *Arnold Janssen* (15.); prvi frančiškanski mučenci *Berard*, *Oton*, *Peter*, *Akurzij* in *Adjut* (16.); egiptovski puščavnik *Anton* (17.); papež *Fabijan* in mučenec *Sebastijan-Boštjan* (20.); rimska mučenka *Neža* (21.); diakon *Vincenc* (22.); škof in cerkveni učitelj *Frančišek Saleški* (24.); *spreobrnitev apostola Pavla* (25.); učenca sv. Pavla *Timotej* in *Tit* (26.); redovna ustanoviteljca uršulink *Angela Merici* (27.); dominikanec in cerkveni učitelj *Tomaz Akvinski* (28.) in ustanovitelj salezijancev *Janez Bosco* ter nemška kraljica *Hema* (oba 31.).

JANUAR – PROSINEC

- 1 P **NOVO LETO, BOŽJA MATI MARIJA, Svetovni dan miru;** PRVI PETEK;
- 2 S PRVA SOBOTA; Bazilij Veliki in Gregor Nazianški, šk., c. uč.; Dietmar, šk.;
- 3 N **GOSPODOVO RAZGLAŠENJE;**
- 4 P Elizabeta Ana Bayley Seton, red. ust.;
- 5 T Janez Nepomuk Neumann, šk.;
- 6 S Sv. Trije Kralji; Karel iz Sezze, red.;
- 7 Č Rajmund Penafortski, red.;
- 8 P Lavrencij Giustiniani, patriarh;
- 9 S Peter iz Sebaste, šk.; Hadrijan, op.;
- 10 N **JEZUSOV KRST;** Gregor X., pap.;
- 11 P Pavlin Oglejski, patriarh; Filotej, muč.;
- 12 T Anton Pucci, red.; Janez Merlini, red. ust.;
- 13 S Hilarij iz Poitiersa, šk., c. uč.;
- 14 Č Odorik Pordenonski, red.;
- 15 P Arnold Janssen, red. ust.; Pavel iz Teb, pušč.;
- 16 S Berard, Oton, Peter, Adjut in Akurzij, muč.;
- 17 N **2. NAVADNA NEDELJA;**
- 18 P **Začetek osmine za zedinjenje kristjanov;**
- 19 T Bernard Corleonski, red.;
- 21 Č Neža, muč.; Neža iz Aislingena, spok.;
- 22 P Vincenc, diakon;
- 23 S Ildefonz, šk.; Henrik Suzo, red.;
- 24 N **3. NAVADNA NEDELJA;**
- 25 P **Sklep osmine za zedinjenje kristjanov;**
- 26 T Timotej in Tit, šk.; Pavla Rimska, spok.;
- 27 S Angela Merici, red. ust.;
- 28 Č Tomaž Akvinski, red., c. uč.;
- 29 P Valerij Trierski, šk.; Akvilin, duh., muč.;
- 30 S Hiacinta Mariscotti, red.; Martina, muč.;
- 31 N **4. NAVADNA NEDELJA.**

*V prosincu mrzlo, da poka,
bo v jeseni sadje in moka.*

*Če prosinca ni snega,
ga mali traven da.*

*Če je v prosincu gorkota,
bo v jeseni sirota.*

*Malo vode prosinca
daje obilo vinca.*

Preteklo leto 2009, ki je bilo 101. letnik mesečnika Ave Maria, je potekalo v znamenju svetovne krize in recesije, vendar se moramo Bogu zahvaliti, saj našega lista ni kaj posebno prizadela. Razen zvišanja poštne v maju, ki je pa zadnja leta že kar običajno, se stroški niso bistveno povečali. Tudi tiskarna je ostala vse leto pri isti ceni. Seveda naročnina letnih \$30 oziroma \$35 ne pokrije vseh stroškov, zato pa veliko zaležejo darovi, ki jih posamezniki med letom namenjate listu in so sproti objavljeni v vsaki številki.

Januarja lani smo razposlali po Združenih državah 425 izvodov, v Kanado smo jih poslali 95, drugam po svetu pa 58 izvodov. Temu je treba prišteti še arhivske izvode ter nekaj zastojnih, tako da je končno število izvodov lanskega januarja znašalo 657 izvodov. Decembra lani pa smo razposlali po Združenih državah 416 izvodov, v Kanado smo jih poslali 85, drugam po svetu pa 54. Z arhivskimi in zastojnimi izvodi je bilo končno število oddanih izvodov lanskega decembra 628. Kot je iz številke razvidno, osip niti ni tako velik. Največji je med kanadskimi naročniki, malo več kot 10 odstotkov. Nekaj jih je umrlo, nekaj pa kljub opominu ni poravnalo naročnine za nazaj in smo morali pošiljanje ustaviti, saj samo poština za en izvod v Kanado nanese \$2.07.

Kakih posebno znamenitih obiskov lani v Lemontu nismo imeli, pač pa je bila 18. decembra generalna vizitacija, ker ima slovenska frančiškanska provinca v letošnjem letu provincialni kapitelj, na katerem bo izvoljeno novo provincialno vodstvo. Zelo verjetno se bo ob tej priliki spremenil pravni položaj lemonskega samostana, kar pa na naše delo ne bo niti najmanj vplivalo. Glede osebnih sprememb je pa ta hip nemogoče kaj napovedati. Kapitelj bo takoj po veliki noči, tako da bodo rezultati lahko objavljeni šele v junijski številki – če jih bo kaj.

Naši rajni, umrli januarja: P. Marko Hočevar (4. jan. 1977); P. Lovrenc Grom (12. jan. 1992); Br. Akurzij Somrak (14. jan. 1960); Br. Izidor Stergar (16. jan. 1929); P. Gracijan Heric (16. jan. 1957); P. Bonaventura Borgola (19. jan. 1996); P. Kazimir Zakrajšek (27. jan. 1958). Naj v miru počivajo!

Novoletnemu voščilu na tej strani pridružujem tudi svoje najboljše želje vsem naročnikom in bralcem.

P. Bernardin

**VELIKO ZDRAVJA, ZADOVOLJSTVA IN BOŽJEGA BLAGOSLOVA
VAM V NOVEM LETU ŽELE SLOVENSKI FRANČISKANI.**

**Temeljno ozdravljenje mora priti od znotraj!
Po boljših ljudeh skrbimo za boljše čase.**

Anton Martin Slomšek

... IN SO SE MU PRIŠLI POKLONIT

Egon Kapellari

V nekem videnju o romanju ljudstev v Jeruzalem je prerok Izaija dejal o tem mestu: »Bogastvo morja se obrne k tebi, zakladi narodov pridejo k tebi ... vsi pridejo iz Sabe, zlata in kadila neso in veselo označajo slavna dela Gospodova« (Iz 60,5-6). In v psalmu 72 je obljubljen kralj miru, v čigar dneh bodo kralji iz Tarsa in z otokov dajali darila, kralji Arabcev in iz Sabe bodo prinašali darove (Ps 72,10).

Na to biblično ozadje je postavljeno poročilo Matejevega evangelija o prihodu Modrih z Jutrovega k betlehemskega detetu in njegovi materi: »Stopili so v hišo in zagledali dete z Marijo, njegovo materjo, in so padli predenj in ga počastili; odprli so svoje zaklade in mu darovali zlata, kadila in mire« (Mt 2,11).

Niso kralji, ki pridejo k jaslicam, čeprav neštete ganljive podobe krščanske umetnosti predstavljajo Modre s kronami na glavi. Je pa kralj tisti, h kateremu pridejo in se mu poklonijo. Betlehemske dete bo kot mož Jezus dejal Pilatu: »Kralj sem« in »Moje kraljestvo ni od tega sveta« (Jn 18,33-38)

Modri so se poklonili kralju – otroku Jezusu, ko so po vzhodnjaški navadi padli predenj. In prinesli so mu tri darove, ki jih je mogoče razlagati na različne načine: zlato, kadilo in miro. Vse to so darovi, ki jih more kralj pričakovati, kakor je izraženo tudi v psalmu 72. Zlato pomeni kraljevsko oblast, kadilo in mira razširjata dišavo in častita kralja. Nekateri razlagalci opozarjajo, da je

P. Vladimir Kos – Tokio

NOVOLETNA VOŠČILA SVETI DRUŽINI

*V nebesih in tudi na naših oltarjih,
o, Jezus, spet leto je v Tvojih rokah.
Podvržena Tebi prav vsaka je stvar:
dovóli, da nam Te ljubiti bo láhko-*

*Marija, kraljica svetá, naša Mati!
S telesom in dušo uživaš nebo:
naj tudi v nas poje ljubezni pomlad,
da tudi v trpljenju smehljali se bomo.*

*O, Jožef, spet letos si Varuh nad nami,
ki nosimo Kristusa v srcu íme.
Nikoli nas križe ne sme biti sram:
po njem nam življenje je – čudež vstajenja!*

bila tekočina iz mire v antiki eno najpomembnejših zdravil in da darovanje mire pomeni Jezusa kot zdravilca. Na mnogih slikah krščanske umetnosti so zvezdoslovci predstavljeni kot kralji, ki klečijo pred detetom Jezusom: odkrite glave, s kronami v rokah. S tem kažejo, da samo temu otroku pripada krona. V trpljenju bo krona iz trnja. Toda vstali Kristus bo – kakor se kaže vidcu na Patmosu v zadnji svetopisemski knjigi – očitno kralj vesolja in Gospod zgodovine (Raz 1,12-18).

NEDELJSKE MISLI

3. januar

**Gospodovo razglašenje
Z VZHODA SMO SE PRIŠLI POKLONIT**

Mt 2, 1-12

Evangeljsko poročilo o poklonitvi Modrih je v Matejevem evangeliju nekaj posebnega. V drugih odlomkih tega Matejevega uvoda je vedno poudarjeno, kako se v Jezusu izpolnjujejo mesijanske obljube in je na prvem mestu podoba Davidovega potomca Jožefa. Tukaj pa Jožef sploh ni omenjen, ampak samo »dete z njegovo materjo Marijo«. Tudi ni običajnega zaključka: »To pa se je zgodilo, da so se spolnila Pisma...« Navedek iz preroka Miheja ima nalogo pojasniti, da so judovski voditelji natančno poznali »mesijanski nauk«, niso pa bili pripravljeni temu primerno ravnati. Edini, ki se razen Modrih zanima z otroka, je Herod, nezakoniti kralj Božjega ljudstva, pa še ta le, da bi se ga znebil. Počastitev poganov torej poudarja nasprotje s hladnostjo Judov. Nauk je jasen: krščanstvo in Cerkev bosta vedno naletela na hladen sprejem, če ne celo na odkrito sovraštvo.

10. januar

**Jezusov krst
OČE PRIČUJE O SINU**

Lk 3, 15-16:21-22

Ob Lukovem skopem poročilu o Jezusovem krstu v Jordanu, ki mu ga je podelil Janez Krstnik, se lahko vprašamo, kaj je ta krst za Jezusa sploh pomenil. Z Janezovim krstom Jezus začinja svoje javno življenje in v tem krstu je že zametek vsega, s čemer se bo moral srečati. Njegovo delo bo enako delu Služabnika iz drugega dela Izaijeve knjige, delo Božjega Jagnjeta, ki odjemlje grehe sveta, kot ga je ob prihodu predstavil Janez Krstnik. To je razlog, zakaj bo ta prvi krst dobil svoj polni pomen na dan krsta v smrti, kot je sam rekel: »Moram pa prejeti krst in v kakšni stiski sem, dokler se to ne dopolni« (Lk 12,50). Ta krst v smrti bo Jezusa postavil za Prvorojenega pravega Božjega ljudstva in bo temeljni kamen nekega novega sveta. Človek je povabljen, da se vključi v zgradbo Kraljestva z živo vezjo s Kristusom, s krstom v Duhu.

17. januar

**2. navadna nedelja
JEZUSOV PRVI ČUDEŽ**

Jn 2, 1-11

Čudež v Kani je bil eno od »znamenj«, s katerimi se Jezus razodeva in v njem opazimo štiri simbole. Prvi simbol, *svatba* kliče v spomin svetopisemsko izročilo, ki primerja zgodovino odrešenja poroki in zakonski ljubezni. Drugi simbol, *Marijina* vloga ni osebna, ampak predstavlja vso skupnost, ki živi

v upanju in molitvi in je podoba neveste. Tretji simbol *pojedina* pa je ozko povezana s četrtim simbolom, *spremenitvijo vode v vino*. Razumeti jo v smislu evharistične spremembe je sicer prav, ampak ne dovolj, saj pomeni veselje mesijanskega časa in polnost odrešenja, ki jo prinaša Kristus. Za nas je važno: zgodovina odrešenja se je s Kristusom dopolnila, ne pa končala. "Znamenja" dela še danes, ko oznanjuje veselo oznanilo po Cerкви, res pa je, da je treba biti odprt in ta znamenja tudi videti. Kdor pa nalašč zapira oči in jih noče videti, si nalaga osebno odgovornost.

24. januar

**3. navadna nedelja
PISMO SE IZPOLNJUJE NA JEZUSU**

Lk 1, 1-4; 4, 14-21

Začetek Lukovega evangelija je napisan v tako izbrani grščini, da je kaj takega zmožel samo človek velike kulture. Ta uvod je povzetek vse Lukove teologije, namenjene ne samo cerkvenim skupnostim, ampak vsemu svetu. Poudarja, da je vsebina krščanstva v »dogodkih, ki so se med nami dovršili«, torej v Kristusovem javnem oznanjevanju. Zagotovilo, da je učenje Cerkvne nepotvorjeno, so »tisti, ki so od začetka bili očividci in služabniki besede«, torej apostoli. Evangelisti imajo poseben položaj: v pisano besedo so prenesli to, kar so očividci (apostoli) pripovedovali. Evangeliji so napisani v službi vere, zato niso reportaže ali življenjepisi, ampak "lepljenke" iz posameznih drobcev, ki imajo namen posredovati odrešilno sporočilo, vsak pač s svojega vidika. Zato so evangeliji različni. Božje oznanilo je zato treba vedno raziskovati in iskati nova spoznanja, kar tudi delamo.

31. januar

**4. navadna nedelja
JEZUS NI PREROK SAMO ZA JUDE**

Lk 4, 21-30

Za Luka se Jezusova zgodovina začinja z njegovim oznanjevanjem: »Danes se je to pismo spolnilo.« V Jezusu ne vidi oznanjevalca pokore, ampak učitelja. Zanj je Jezus vzorec misijonarja apostolskih časov. Svoje delo začinja v shodnicah, najprej v Galileji, potem v Judeji, kar so za njim počeli tudi apostoli (glej Apostolska dela). Zelo natanko popiše Jezusov nastop v shodnici v Nazaretu, kjer so vsi postajali nezaupljivi, češ, kaj bo ta tesar. Kaj se je torej v resnici izpolnilo? Ne tisto, kar so pričakovali – politična osvoboditev, kot tudi v današnjem svetu ne odpravlja krivic in nasilja. Kar se je spremenilo v Nazaretu, je nov začetek, ki pomeni spremeniti srca in mišljenje ljudi, ki jih uči gledati svoje življenje kot začetni, pa odločilni del tistega, ki bo nastopilo po izhodu iz telesa in časa. Od tedaj pa do danes je to bistvo krščanskega oznanjevanja, in bo to tudi ostalo, dokler bo obstajalo človeštvo.

IGNACIJ KNOBLEHAR

PROTI KARTUMU

nadaljevanje

Knoblehar je sklenil, da začne v Kartumu s šolo. Pa kje naj dobi učence?

Na kartumskem trgu jih je bilo dovolj naprodaj.

Suženjstvo, sad in skoraj stalen spremljevalec sebičnega in brezsrčnega poganstva, je bilo v Afriki posebno kruto. Tam so skozi stoletja lovili sužnje, tudi za Arabijo in druge dežele, celo za daljno Ameriko. Odpeljali so velikanske množice črncev; še več so jih na teh lovih pobili. Obširne pokrajine so skoraj popolnoma izpraznili. Klici za odpravo suženjstva so se že dolgo oglašali, v začetku 19. stoletja so pa postajali čedalje močnejši. Leta 1808 je Anglija prva nastopila zoper to trgovino z ljudmi. Obsodil jo je tudi dunajski kongres. Nato jo je prepovedala večina kulturnih držav. Let 1841 so se Anglija, Francija, Avstrija, Prusija in Rusija pogodile za pobijanje suženjstva in za plačevanje letnih prispevkov za to. Na skrivaj se je pa še naprej kotilo.

V Knobleharjevem času je bila v Vzhodnem Sudanu trgovina s sužnji splošno razširjena. Misijonar Jožef Gostner je 16. aprila 1855 pisal v Ljubljano: »Najmanj dve tretjini sudanskega ljudstva nista svobodni, ampak suženjski.« Od leta 1840 do 1869 so vsako leto prodali iz Sudana 40.000 do 60.000 črncev, največ v Egipt, Abesinijo in Arabijo. Števila tistih, ki so jih pobili na lovu na

sužnje ali kar jih je umrlo na potu, pa niti približno ni mogoče oceniti. Ta nečloveški, strašni posel so opravljali zlasti Arabci; zgodovina jim ga ne bo nikoli pozabila. Bolj na skrivaj so kupčevali s sužnji tudi nekateri egiptovski oblastniki in celo nekateri evropski priseljenci. Takih skrivnih zločincev je bilo nekaj tudi v Kartumu.

Iz Mozganovega pisma škofu Slomšku se vidi, da so prav ti evropski trgovci s sužnji posebno hujskali kartumskega upravnika Latif pašo zoper misijonarje. Ni jim bilo všeč, da so misijonarji hoteli delovati tudi za odpravo suženjstva in da so zdaj lahko od blizu gledali njihovo nečloveško početje. Črnili in obrekovali so jih pred upravnikom in drugimi visokimi kartumskimi osebnostmi, češ da so uporniki, ki so bili izgnani iz Evrope in so prišli zdaj v Sudan pod-

žigat upor. Upravnik je verjel vsem tem govoricam. Mozgan piše: »To je lahko razumljivo, ker večina Evropejcev – z bridkostjo to rečem – ne živi ne po božjih ne po človeških in tudi ne po naravnih postavah. Imenujejo se kristjani, pa nečejo nič vedeti o Kristusu in tudi v enega Boga že ne verujejo več. Doma so iz tistega dela sveta, kjer je sužnost prepovedana, tukaj imajo pa moške in ženske sužnje, jih ugrabljajo, kupujejo in prodajajo, vse to zaradi lakomnosti, v sramoto vsega krščanstva. Ni čuda, da je Latif paša pravilno rekel: 'Evropejci hočejo imeti zaščito vseh držav, nečejo pa živeti po postavah nobene države.' Tudi o misijonarjih je tako mislil. Do nas se je delal zelo prijaznega, pred drugimi je pa o nas vselej slabo govoril, posebno o g. provikarju, katerega je imenoval velikega váravca.«

Lovci na sužnje so imeli stalne oborožene tolpe in utrjene vasi. Najpopred so šli kupovat slonovo kost. Ko so si zamorsko vas in njeno okolico dobro ogledali, so udarili nanjo. Obkolili so jo in pobili vse, ki so hoteli zbežati. Če so se nesrečni črnici poskrili v visokem žitu ali travi, so žito ali travo zažgali; kar je skušalo ulti strašni smrti v ognju, so ujeli ali postrelili. Na enega ujetega črnca je prišlo povprečno deset usmrčenih. Polovljene so brez usmiljenja ločili: moža od žene, otroke od strašev, brate od sester. – Ko so jih gonili na sejme, so jim vtaknili glavo v lestvico; večji so morali hoditi pod njo sklonjeni, manjši pa po prstih, ure in ure, dneve in dneve, po cele tedne, v žgoči pripeki, v lakoti in žeji, v žalosti in obupu. Ali pa so jim vratove uklenili v obroče in obroče pritrdili k težki verigi. Kdor je spotoma omagal, so mu odklenili obroč in ga pustili, da je umrl ali postal plen zveri, ali so mu pa preklali glavo. Spet drugi trgovci so sužnjem prebodli uho in jih nabrali na dolgo vrv. Biči in palice so na teh žalostnih potovanjih neusmiljeno udarjali po plečih črncev. Vrsta uklenjenih ali zvezanih žrtev se je spotoma redčila in krajšala. Kar jih je ostalo, so jih postavili na sejme. Tam so jih kupci ogledovali in se zanje pogajali kakor za živali.

Ko je Knoblehar gledal na kartumskem sejmu te nesrečneže, se mu je trgalo srce. Že zaradi tega je hotel ostati v Afriki, da bi jim po svojih močeh pomagal. Pisal je: »Ni zlepa kaj tako pretresljivega kakor v petek, ki je mohamedancem svet dan, iti v Kartumu preko sejma za sužnje in videti, kako v gneči vzklikajo ceno za moža, žene, fante, dekleta in otroke. Kupci jim pregledujejo zobe, jezik, roke, noge. Izklincevalci tekajo sem in tja. Ljudje se prepirajo, barantajo; človek je postal blago.

Suženjski jarmi

žigat upor. Upravnik je verjel vsem tem govoricam. Mozgan piše: »To je lahko razumljivo, ker večina Evropejcev – z bridkostjo to rečem – ne živi ne po božjih ne po človeških in tudi ne po naravnih postavah. Imenujejo se kristjani, pa nečejo nič vedeti o Kristusu in tudi v enega Boga že ne verujejo več. Doma so iz tistega dela sveta, kjer je sužnost prepovedana, tukaj imajo pa moške in ženske sužnje, jih ugrabljajo, kupujejo in prodajajo, vse to zaradi lakomnosti, v sramoto vsega krščanstva. Ni čuda, da je Latif paša pravilno rekel: 'Evropejci hočejo imeti zaščito vseh držav, nečejo pa živeti po postavah nobene države.' Tudi o misijonarjih je tako mislil. Do nas se je delal zelo prijaznega, pred drugimi je pa o nas vselej slabo govoril, posebno o g. provikarju, katerega je imenoval velikega váravca.«

brali smo...

LJUBLJANA — Papež je sprejel *odpoved ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojza Urana*. 28. novembra 2009 je bil za novega ljubljanskega nadškofa in metropolita imenovan mariborski nadškof-koadjutor **dr. Anton Stres**. Škof **dr. Marijan Turnšek** odhaja iz Murske Sobote za nadškofa-koadjutorja s pravico nasledstva v Maribor, mariborski pomožni škof **dr. Peter Štumpf** pa kot ordinarij prevzema murskosoboško škofijo.

LJUBLJANA — Slovenija ima pri prihodu 100.000 dolarjev bruto letno s skupno 54,9 odstotka **najvišjo stopnjo obdavčitve prihodka in socialnega prispevka posameznikov na svetu**. Sledita ji Hrvaška s 53,5 odstotka in Madžarska z 48,1 odstotka, kot kaže v 24. avgusta 2009 objavljeno revizorsko poročilo.

VIDEM - UDINE — V nedeljo, 18. oktobra, popoldne je bil v videmski stolnici *slovesno umeščen novi videmski nadškof Andrea Bruno Mazzocato*. Njegovo škofovsko geslo se glasi: **Služabniki v Kristusu za vas**.

BRATISLAVA — Nadškof Stanislav Zvolensky je opozoril na **težave, ki jih pri prenovi civilne družbe povzročajo ostanki komunizma v nekdanjih komunističnih državah**. Pozna se, da je komunizem hotel Boga izgnati iz src ljudi.

DUNAJ — *Letošnjo Romerovo nagrado*, poimenovano po umorjenem sansalvadorskem nadškofu Oscarju Arnulfu Romeru, bo dobila **gradišćanska redovnica s. Marco Gneis**, ki je leta 1988 v Južnoafriški republiki ustanovila središče Jabulani za samopomoč Afričank, okuženih z virusom HIV.

RIM — *V Beneški palači* so 8. oktobra **odprli razstavo o narodnih svetnikih Evrope**. Upodobili so jih veliki evropski slikarji, njihove upodobitve pa so za razstavo posodili veliki evropski muzeji, ki jih sicer hranijo. Razstava nosi naslov: Moč in milost, odprta pa bo do 10. januarja 2010.

BERLIN — *V saškem mestu Schmochtitzu* so na »sejmu za pastoralo v diaspori« v več kot sto delavnicah **predstavili cerkvene načrte za neverne ljudi**; med drugim »duhovni turizem« na zgodovinskih romarskih poteh na Saškem in izdelovanje ter predstavitev jaslic na erfurtskem božičnem sejmu.

HAAG — *Na Nizozemskem* so doslej **prodali že milijon izvodov prevoda Svetega pisma** iz leta 2004, ki je »zamenjal« prejšnji prevod iz leta 1951. Javna občila so tolikšno število prodanih knjig ocenila kot »presenetljiv uspeh«.

MÜNCHEN — *V benediktinskem samostanu sv. Otilije* se pogloblja v duhovnost tega reda **osem kitajskih duhovnikov**. Nadopat Jeremias Schröder je povedal, da sicer pripadajo »domoljubnemu združenju kitajskih katoličanov«, njihovo študijsko bivanje na Bavarskem pa prebuja upanje v obnovitev moškega redovnega življenja na Kitajskem, prepovedanega od leta 1949, ko so komunisti prevzeli oblast.

CANBERRA — *Predsednica zveze avstralskih redovnih predstojnikov in predstojnic Clara Gordon* je predsednika avstralske vlade Kevina Rudda v odprtem pismu pozvala, naj **»odločneje ravna glede podnebnih spre-**

memb«, ker je to »vprašanje pravičnosti«. Avstralija je ena najbolj ogroženih držav zaradi količine ogljikovega dioksida v zraku.

VARŠAVA — Poljski predsednik Lech Kaczyński je 19. oktobra ob 25. *obletnici umora duhovnika Jerzyja Popieluszka* — umorili so ga pripadniki poljske tajne komunistične službe, bil pa je tesno povezan s Solidarnostjo — **posmrtno odlikoval tega duhovnika z najvišjim poljskim odlikovanjem**.

RIM — *Cerkvena ustanova Migranti in italijanska Caritas* sta 28. oktobra v skupnem letnem poročilu zapisali, da **v Italiji živi več kot 4,5 milijona priseljencev**, kar je več, kot šteje evropsko povprečje. Do leta 2050 se bo to število še povečevalo in Italija jih bo potrebovala.

HAVANA — *Katoliška Cerkev na Kubi je državnega predsednika Raula Castra pozvala, naj državljanom zagotovi več pravic in svoboščin*. Katoliški list havanske nadškofije je zapisal, da je treba »sprostiti vso nakopičeno energijo in talente«, da bo tako država lahko izkoristila vse možnosti in sposobnosti prebivalcev.

LINZ — *Strokovna žirija* je med 426 projekti predlagala, da letošnjo avstrijsko okoljevarstveno nagrado dobi **po okoljevarstvenih načelih preurejeno župnišče v gornjeavstrijski župniji Mauthausen**.

VATIKAN — Vatikanski urad za filatelijo je 4. novembra predstavil *posebno znamko v vrednosti 65 centov*, ki jo je izdal ob 200. *obletnici rojstva izumitelja pisave za slepe Louisa Brailleja* (1809–1852). To je prva znamka te vrste v braillovi pisavi. Na njej je izumiteljev portret, v ozadju pa "bralna" roka.

ST. PÖLTEN — *Avstrijski »škof za družino« Klaus Küng* je **posvaril pred dejansko izenačitvijo pravne ustanove družine s partnerstvom istospolnih parov**, ki ga z novim osnutkom zakona poskuša doseči avstrijsko ministrstvo za pravosodje. Tovrstna prizadevanja je označil za »napačno pot, ki bo vodila v dezorientacijo«.

DUNAJ — *Dunajsko združenje za solidarnost, ekologijo in način življenja (SOL)* je pripravilo **izdajo medverskega koledarja**, v katerem bodo besedila krščanskega, judovskega, muslimanskega in budističnega izročila ter modrostni izreki velikih pesnikov in filozofov.

VATIKAN — V Vatikanu je "tehnična služba" *osem tednov pred praznikom Jezusovega rojstva* okrog obeliska na Trgu sv. Petra **ogradila 2000 kvadratnih metrov velik prostor**, na katerem so postavili jaslice in božično drevo. To so letos pripeljali z juga Belgije.

LONDON — Združenje okrog 300 anglikanskih škofov, povezanih v *Globalno anglikansko konferenco za prihodnost (GAFCON)*, je **pohvalilo papežovo pripravljenost približati se anglikancem**, kakršno je izrazil v zadnji apostolski konstituciji. GAFCON ostro odklanja posvečevanje žensk in homoseksualcev v škofo.

Sveti trije kralji

Epifanija, 6. januar

V pratiki so za dan 6. januarja upodobljeni sv. "trije kralji". Ta praznik, "tretji božič", tudi po njih imenujemo. V resnici pa to poimenovanje ni točno. Cerkev vsaj ne slavi "svetih treh kraljev", ampak "razglašenje" Gospodovo, *epifanijo*. V epifaniji so zajeti zlasti trije dogodki, ki so – vsak po svoje – "razglasili" Kristusovo božanstvo: poklonitev modrih z Vzhoda, Jezusov krst v reki Jordanu in ženitnina v Kani.

Ta praznik je bil sprva osrednji in edini krščanski praznik "božičnega časa", saj je moralo poteči

*Modri pri Herodu
Poklonitev Modrih
(bizantinska ikona)*

tristo let po Kristusovem rojstvu, da se je uveljavilo praznovanja njegovega rojstnega dne, "božiča" na dan 25. decembra. Tega praznika Vzhodna Cerkev sprva sploh ni priznala, ampak je obhajala slejkoprej samo praznik "epifanije" 6. januarja.

Pozneje je sprejela tudi praznovanje Kristusovega rojstva, ampak ga je prenesla na 6. januar. Ta dan je imel v bizantinskem območju tudi sicer starodavno praznično izročilo, ki ga je krščanstvo le za silo prekrilo: bil je praznik vsakoletnega novega rojstva boga Dioniza, zavetnika rodovitnosti in vina.

A tudi rimska Cerkev je sprejela naposled praznovanje "epifanije" 6. januarja. Z njo zdaj končujemo "božično dobo", sveto dvanajsterodnevje (dodekahémeron), s katero je dala poganskim "volčjim" nočem novo, blago krščansko vsebino. V 6. stoletju je iz vsebine praznika začel izstopati spomin "modrih" z Vzhoda, kakor nam o njih poroča Matejev evangelij (Mt 2,1-18). Čeprav Cerkev slejkoprej do današnjih dni obhaja samo "razglašenje", epifanijo Gospodovo, pa molče dopušča, da češčenje "modrih" z Vzhoda v pobožnosti množic prekriva celotno vsebino praznika.

"Modri" z Vzhoda so za Cerkev slejkoprej le "modri", magi, tudi ni znano njihovo število. Stari krščanski viri o njih ne vedo povedati nič zanesljivega.

Gentile da Fabriano (14. stol.)

Kaj pravzaprav poroča evangelist Matej? V evangeliju beremo, da so prišli *modri z Vzhoda* v Jeruzalem in da so ondi povprašali po novorojenem kralju, čigar zvezdo so videli *na vzhodu*. Herod se je ustrašil in je zahteval od pismoukov, naj mu povedo, kje bi se mogel roditi Mesija. Izve, da v Betlehemu. Zdaj pokliče *modre* na skrivaj k sebi in jih pošlje v Betlehem, da poiščejo dete. Naroči jim, naj potem še njemu sporoče, kaj so našli. *Modri* gredo spet za zvezdo, *najdejo dete, se mu poklonijo in ga obdarujejo z zlatom, kadilom in miro*. V spanju jih angel opomni, *naj se vrnejo po drugi poti*, in naroči tudi Jožefu, naj z materjo in detetom zbeži v Egipt. Ko Herod spozna, da so ga *modri prevarili*, se razsrđi in da pomoriti v Betlehemu in okolico vse dečke v starosti do dveh let.

Kar iz evangelija izvemo o "modrih", je kaj malo. "Vzhod" je širok pojem. Po noši na podobah iz starokrščanske dobe, nastalih verjetno po kakem nam neznanem izročilu (frigijska čepica, prepasana tunika, plašč, hlače, čevlji), bi utegnila biti njihova *domovina* Arabija, Kaldeja, Perzija. Na najstarejših upodobitvah nikoli ne nastopajo kot *kralji*. Oznaka "kralja" je imela v starem veku, posebno na Vzhodu, zelo širok pomen: skoraj vsi odvisni satrapi so imeli pravico do kraljevskega naslova; na drugi strani so bili kralji na Vzodu praviloma magi (modrijani, učenjaki), ni pa bil vsak mag tudi kralj. S kraljevskimi kronami na glavi jih

Albrecht Dürer (15. stol.)

srečamo šele na mozaičnem tlaku stare vatikanske bazilike iz začetka 8. stoletja. Njihovo *število* se je spreminjalo. Sirsko izročilo in druga izročila na vzhodu jih naštevajo dvanajst, na Zahodu pa se je ustalilo izročilo o *treh* "kraljih", pač po darovih, ki jih našteva evangelist (zlato, kadilo, mira). V troje jih srečamo prvič na podobi v katakombi sv. Priscile iz 2. stoletja. Nazadnje je obveljalo število tri, tako od 12. stoletja dalje govore viri samo o "svetih treh kraljih", čeprav ni gotovo, da so bili trije, čeprav niso bili kralji in čeprav niso bili razglašeni za svetnike... Tudi glede *imen* je bila zmeda sprva neizbežna; nazadnje so pač obveljala imena: Kaspar, Melhior, Baltazar.

Pobožna domišljija se ni ustavila pri tem. Nastala je legenda, da je cesarica sv. Helena odkopala grob "svetih treh kraljev" in prenesla njihove ostanke v Carigrad. Carigrajski Grk Evstorgij, ki je postal škof v Milanu, pa jih je baje odnesel s seboj v Milano. Ti domnevni ostanke "svetih treh kraljev" so bili res v Milanu in ko je cesar Friderik Barbarossa (Rdečebradec) Milano zavzel in ga razdejal, je dal te ostanke 23. julija 1164 prepeljati v Köln. Čigavi so v resnici ti ostanke, ne vemo in ne bomo nikoli vedeli. Ostanke "svetih treh kraljev" so od 12. stoletja dalje privabljali stotisoče romarjev v Köln. V "Kelmorajn" je romalo v prejšnjih stoletjih zmerom tudi prav mnogo Slovencev.

Srednji vek je na svoj način spletel okoli domnevnih svetih treh kraljev še vrsto drugih domišljijских podrobnosti. Melhior naj bi bil najstarejši, sivolas – Gašper mladenič dvajsetih let – Boltežar pa mož; tako naj bi bili simbolično predstavljali tri človekove starostne dobe. Ali pa naj bi bili sveti trije kralji simbolično predstavljali pogane – betlehemske pastirji so namreč zastopali Jude –: Gašper naj bi bil predstavnik semitov, Melhior jafetitov, Boltežar pa hamitov; zato so začeli upodabljati Melhiorja kot Evropca, Gašperja kot

Azijca, Boltežarja pa kot "Etiopca", črnca. Tudi darove so jim razdelili: Melhior kot najstarejši naj bi bil podaril Mesiju zlato, ker je Mesija kralj; Gašper kadilo, ker je Mesija Bog; Boltežar pa miro, ker je Mesija človek.

Vsa ta dediščina srednjeveške pobožne domišljije se je skozi stoletja ohranila v naš čas. Po njej upodabljajo umetniki svete tri kralje na slikah, kipih – in v jaslicah: eden je starec, drugi je mož, tretji je črnc...

Poklonitev svetih treh kraljev je bila najljubši motiv starokrščanske umetnosti, zlasti na sarkofagih od 4. do 5. stoletja.

Za slovenske upodobitve v srednjem veku je dobil trikraljevski motiv – kakor piše France Stele – svoj prvi vzorec v Zahodni Evropi proti koncu 13. stoletja: pred sedečo Marijo z Detetom kleči stari kralj brez krone in daruje, druga dva stojita in eden kaže zvezdo. Menijo, da so se umetniki pri tem načinu vzgledovali po obrednih trikraljevskih igrach, zato imenujejo ta tip upodobitve "igrski" tip. Hkrati pa se je razvil – nadaljuje Fr. Stele – na portalih zahodnoevropskih stolnic še en način, ki predstavlja v pripovedni širini odhod treh kraljev iz njihove domovine, njihov sestanek s Herodom, poklonitev Detetu in vrnitev domov. Ta tip upodobitve imenujejo zgodovinski, historični tip. Skoraj vse ohranjene srednjeveške podobe na Slovenskem so zasnovane po tem tipu. Gre vseskozi za mogočne prikaze, ki zavzemajo dostikrat cele stene cerkvenih notranjščin – redkeje zunanjščin – in so nastajali od srede 14. do srede 16. stoletja. Mnogo teh podob je le deloma ali pa slabo ohranjenih. Med pomembnimi je podoba na severni strani cerkve sv. Miklavža nad Čadramom, še bogatejše so slikarije postavim v Mačah (1476), na Krtini (ok. 1460) in podoba na severni

Rembrandt van Rijn (16. stol.)

Št. Janž nad Dravčami (Vuzenica, 15. stol.)

steni muljavske cerkve, delo Janeza Ljubljanskega (1456). Na teh podobah dobiva zgodba o sv. treh kraljih čisto srednjeveški viteški značaj in odseva zlasti s svojimi lovskimi prizori viteško življenje tistih časov. Zelo mikavna, zlasti po mnogih žanrskih dodatkih je tudi freska na severni steni cerkve v Hrastovljah pri Kopru, ki jo je leta 1490 naslikal istrski mojster Janez iz Kastva. Vrh pa predstavljata znana podoba pri Sv. Primožu nad Kamnikom (ok. 1520), ki zavzema nad 11 metrov dolgo severno steno te romarske cerkvice, in podoba na južni strani v Marija Gradcu pri Laškem (1526).

Gotovo ga ni zlepa motiva v cerkvenem slikarstvu, ki bi ga mogel umetnik podati v takšni širini in s takšnim bogastvom, s takšno iznajdljivostjo in takšno slikovitostjo, kot je motiv poklonitve sv. treh kraljev. Vrhu tega ga je izpodbujalo mogočno češčenje njihovih domnevnih ostankov v Kelmorajnu. Da je bilo romanje k "svetinjam" sv. treh kraljev razširjeno predvsem med Slovenci na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in med Kajkavci na Hrvaškem, dokazuje 25 cerkva sv. treh kraljev na tem ozemlju, ki je kakor »enklava med sosednjimi škofijami, kjer tega patrocinja ni ali pa je redek, in jasno priča, iz katerih krajev so bili zgodovinsko znani slovenskih romarji v Kolinu« zaključuje umetnostni zgodovinar Stegenšek.

sveta zgodovina

Henri Daniel-Rops

VSAKDANJE ŽIVLJENJE V PALESTINI V JEZUSOVEM ČASU

Prvi del DEŽELA IN NJENO LJUDSTVO

II. poglavje človeška podoba

TAKO MAJHEN PA TAKO VELIK

Koliko je torej bilo palestinskega prebivalstva v Jezusovem času, če upoštevamo vse, kar je bilo do zdaj povedanega? Vprašanje je zelo težko, kar priznavajo izraelski zgodovinarji. Za približno oceno so viri raztreseni, ne ravno zanesljivi, pogosto si nasprotujejo. Talmudski rabini na primer, so navajali višje številke, pač v službi obrambe. Treba je biti nezaupljiv tudi do literarnega prijema, ki skuša z velikimi številkami predstaviti ljudstvo, katerega vloga v zgodovini je bila kar precejšnja in iz katerega je izšlo toliko izjemnih ljudi. V resnici Izraelci nikoli niso bili kaj prida številni. Koliko duš bi mogli šteti v času svojega političnega viška pod

velikim Salomonom? Gotovo ne milijon, morda občutno manj. Poznejše kraljestvo Juda, ki je bilo edini varuh stroge zvestobe, ni štelo niti 300.000 prebivalcev. In kaj ni bilo le 25.000 izgnancev, ki jih je Zerubabél odvedel v Babilonijo? Čudimo se skromnosti števil, čutimo pa dotik skrivnosti Izraela: da je preživel ob vseh preizkušnjah – vse do današnjih dni.

Tisočletje za Salomonom, ko je bil rojen njegov daljni potomec Jezus, je porast ljudstva, judovsko širjenje v smeri vzhodnih in južnih step, demografska rast v času rimskega miru dosegla občutno povečanje. Postaviti število na 2.000.000 bi

Jeruzalem v Jezusovem času

bila obilna cenitev, pa je pri tem všteti še kakih 500.000 Samarijanov, Edomcev in Moabčanov, Grkov v Dekapolisu, pa meščancev na raznih krajih. Leta 1922 so na istem področju našli 761.796 prebivalcev.

Komu je mar za številke? Znova je treba poudariti: veličina, za katero se je poganjal Izrael se ni merila več v tisočih prebivalcev ali v njihovi gostoti. Prepričanje, v katerem je živel najskromnejši Jud, da pripada zelo velikemu ljudstvu, ali

Jeruzalem danes

bolje, največjemu ljudstvu od vseh, ni imelo drugih korenin kot duhovne. Ljudstvo pričevalec, ki mu je Bog od vekomaj »dal ime že v materinem telesu«, kot pravi prerok Izaija (49,1), ljudstvo, ki je bilo prepričano, kot bo rekel sveti Pavel, »da si vodnik slepim, luč tistim, ki so v temi, vzgojitelj neumnih, učitelj nedoraslih« (Rim 2,19-20). Kako se ne bi čutil velikega on, tako reven spričo vladarstev zemlje? Znova je tukaj verski pojem zavzel prvo mesto.

angeli za danes

P. Anzelm Grün

angel samozaupanja

V času črnogledežev in jasnovidcev, ki oboji pri-segajo na apokaliptično prihodnost, bridko potrebujemo angela zaupanja vase. Današnji čas je zelo naklonjen prerokbam, ki oznanjajo konec sveta. Nihče seveda ne more zjamčiti, da bo naš svet še dolgo ostal v ravnotežju in preživel vse človeške norosti. Vendar pa veselje nad prerokovanjem propada sveta pove več o duševnosti samozvanih prerokov kot pa o dejanskem stanju našega sveta. Svoje življenje doživljajo kot katastrofo in nezavedno gojijo željo, da bi se to zavoženo življenje čimprej končalo, zato lastni položaj nanašajo na svet in pričakujejo njegov skorajšnji konec. Njihovo notranje razdiraštvo se izraža tako, da propad sveta slikajo v najbolj peklenskih barvah. Ker je strah pred prihodnostjo danes močno razširjen, takšni lažni preroki zadenejo občutljivo mesto v človekovi duši in dobijo oblast nad številnimi boječimi ljudmi.

Angel samozaupanja nam podari upanje in zaupanje v prihodnost. Zaupanje pomeni vero in prepričanje, da Bog vse usmerja in vodi, da pošilja svoje angele, da tega sveta ne prepušča nesreči, marveč da vse obrne na dobro. V takšnem zaupanju ne pustim, da bi me pretresale pesimistične napovedi. Prav tako si ne natikam rožnatih očal, da bi se izognil resničnosti. O stanju sveta si ne delam utvar. Spoznavam, kaj in kako je. A sem kljub

temu poln zaupanja. Kajti vem, da je ta svet v rokah Boga in njegovih angelov, da ljudje nimajo dokončne oblasti nad tem svetom. Zaupanje vidi več kot zgolj to, kar obstaja. Vidi več od problemov, ki jih oznanjajo veliki naslovi v tisku. Ob vsem zunanjem vidi tudi najbolj notranjo resničnost vseh stvari, vidi poleg sveta tudi Božje angele, ki hodijo z nami skozi ta svet in nad našo deželo in našo zemljo drže svojo zaščitniško roko.

Angel samozaupanja je že od nekdaj spremljal molilce psalmov: V psalmu 34,8 moli psalmist: »Angel Gospodov postavlja tabor okrog tistih, ki se ga bojijo, da jih rešuje.« In v psalmu 91,11-12: »Zakaj svojim angelom bo zate zapovedal, dan te varujejo na vseh tvojih potih. Na rokah te bodo nosili, da z nogo ne zadeneš ob kamen.«

Marie Luise Kaschnitz, pesnica "Angelskega mostu" pripoveduje zgodbo, ki ponazarja to (samo) zaupanje. To je zgodba o lastniku ladje po imenu Giovanni di Mata, ki je dal morskim roparjem ves svoj denar, da je odkupil jetnike. Ko je nato z odkupljenimi hotel izpluti na morje, so morski roparji zahtevali še več denarja. Ker njihove zahteve ni mogel izpolniti, so mu razbili jambor in krmilo ter razcefrali jadra na koščke. Giovanni di Mata je kljub temu dal ukaz, da izplujejo. Na veliko začudenje gusarjev se je ladja tudi brez jambora, brez jader in krmila začela premikati in odplula na odprto morje.

Tako je tistemu, ki ima (samo)zaupanje, podarjeno védenje, da nas obdaja angel kot ščit, da nas pravzaprav nosi na rokah, da lahko varno stopamo preko levov in kač. Tak človek verjame, da pazi nanj angel, da se mu ne more zgoditi nič hudega.

Vendar po svetu ne hodi slep. Dobro vidi, kateere nevarnosti prežijo. Vendar se zaveda, da ga spremlja njegov angel varuh, ve, da ga ta ščiti in nosi. Ve, da ni zgolj številka, da ni izpostavljen muhavosi usode, marveč da ga spremlja angel, ki skrbi zanj. Ve, da ga bo ta angel osvobodil vseh njegovih strahov.

Benedikt XVI.

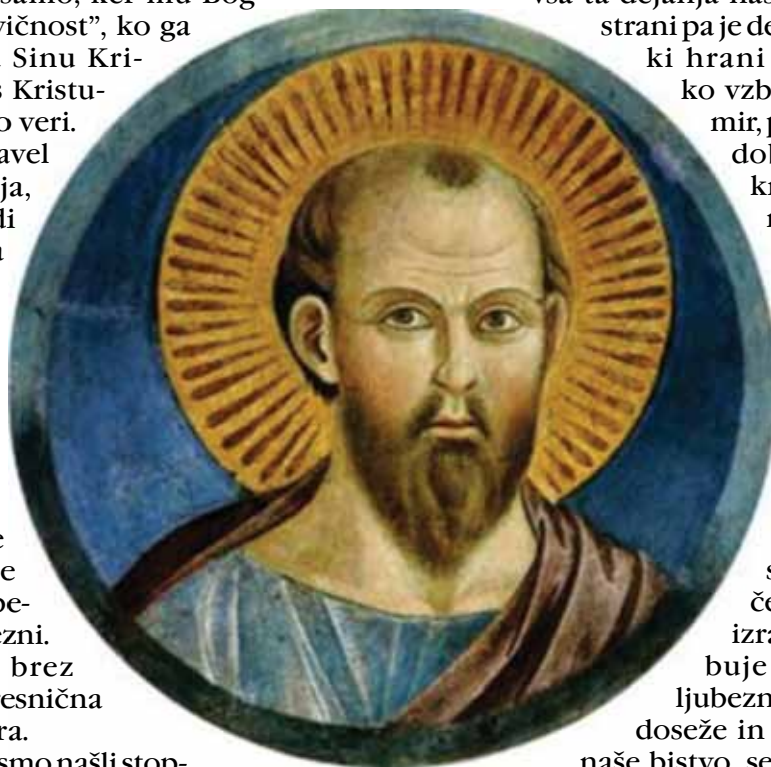
SVETI PAVEL iz vere do del

V prejšnji katezezi (glej december 2009) sem govoril o vprašanju, kako človek postane pravičen pred Bogom. Sledeč svetemu Pavlu smo videli, da človek ni sposoben postati "pravičen" po svojih lastnih delih, ampak v resnici lahko postane "pravičen" pred Bogom samo, ker mu Bog podeljuje svojo "pravičnost", ko ga pridružuje svojemu Sinu Kristusu. To združenje s Kristusom človek doseže po veri. V tem smislu nam Pavel pravi: ne naša dejanja, ampak vera nas naredi "pravične". Ta vera pa seveda ni neka misel, neko mnenje, neka ideja. Ta vera je skupnost s Kristusom, ki nam jo daje Gospod in zato postane življenje, postane soglasnost z njim. Ali, z drugimi besedami, če je vera resnična, če je dejanska, postane ljubezen in se izraža v ljubezni. Vera brez ljubezni, brez tega sadu, ne bi bila resnična vera. Bila bi mrtva vera.

V prejšnji katezezi smo našli stopnji vere: stopnjo, v kateri niso pomembna naša dejanja, naša dela za dosego odrešenja, in stopnjo "opravičenja" po veri, ki rodi sad Duha. Mešanje teh dveh stopenj je v teku stoletij povzročilo nemalo nesporazumov v krščanstvu. Pri tem je važno, da sveti Pavel v Pismu Galačanom na eni strani zelo močno poudarja zastonskost opravičenja ne zaradi naših del, istočasno pa poudarja tudi

odnos med vero in ljubenijo med vero in deli: »V Kristusu Jezusu nič ne velja ne obreza ne neobreza, marveč vera, ki deluje po ljubezni« (Gal 5,6). Torej so na eni strani »dela mesa«, ki so »nečistovanje, nečistost, razuzdanost, malikovanje...« (Gal 5,19-21):

vsa ta dejanja nasprotna veri; na drugi strani pa je dejavnost Svetega Duha, ki hrani krščansko življenje ko vzbuja »ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blágost, dobrotljivost, zvestobo, krotkost, samoobvladavanje« (Gal 5,22): to so sadovi Duha, ki rastejo iz vere.

Na začetku seznama teh kreposti je agape, ljubezen, na koncu pa samoobvladavanje. V resnici Duh, ki je Očetova ljubezen, izliva svoj prvi dar, agape, v naša srca (prim. Rim 5,5); in če naj se agape, ljubezen izrazi v polnosti, potrebuje samoobvladavanje. O ljubezni Očeta in Sina, ki nas doseže in preoblikuje v globini naše bistvo, sem govoril tudi v svoji prvi okrožnici "Bog je ljubezen". Verniki vedo, da se v medsebojni ljubezni učlovečuje po Svetem Duhu ljubezen Boga in Kristusa. Vrnimo se k Pismu Galačanom. V njem sveti Pavel pravi, da verniki, ki nosijo drug drugega bremena, izpolnjujejo zapoved ljubezni (prim. Gal 6,2). Opravičeni po daru vere v Kristusa smo poklicani živeti v Kristusovi ljubezni za bližnjega, zakaj to bo merilo

sodbe ob koncu našega bivanja. V resnici Pavel ne dela nič drugega kot ponavlja, kar je rekel Jezus sam v priliki o poslednji sodbi. V Prvem pismu Korinčanom se Pavel razgovori v znani hvalnici ljubezni. To je tako imenovana himna ljubezni: »Ko bi govoril človeške in angelske jezike, ljubezni pa bi ne imel, sem postal brneč bron ali zveneče cimbele... Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva je ljubezen, ni nevoščljiva, ljubezen se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna, ne išče svojega, ne da se razdražiti, ne misli hudega...« (1 Kor 13.1.4-5). Krščanska ljubezen je kar se da zahtevna, ker izvira iz popolne Kristusove ljubezni do nas: tista ljubezen, ki nas kliče, nas sprejema, nas objema, nas vzdržuje prav do muke, saj sili vsakogar, da ne živi več zase, zaprt v svojo lastno sebičnost, »ampak za tistega, ki je zanje umrl in bil obujen« (prim. 2 Kor 5,15). Kristusova ljubezen nas naredi v njem za novo stvaritev (prim. 2 or 5,17), ki postane del njegovega skrivnostnega Telesa, ki je Cerkev.

V tej luči sredinskost opravičenja brez del, ki je glavni predmet Pavlovega oznanjevanja, ni v nasprotju z vero, ki je dejavna v ljubezni. Še več, saj zahteva, naj se naša lastna vera izraža v življenje po Duhu. Pogosto so videli neutemeljeno nasprotje med teologijo svetega Pavla in teologijo svetega Jakoba, ki v svojem Pismu piše: »Kakor je namreč telo brez duha mrtvo, tako je mrtva vera brez del« (Jak 2,26). V resnici pa si Pavel prizadeva pokazati predvsem, da je vera v Kristusa potrebna in zadostna, Jakob pa poudarja posledice: odnose med vero in deli (prim. Jak 2,2-4), Tako za Pavla kot za Jakoba v ljubezni dejavna vera dokazuje zastonski dar opravičenja v Kristusu. V Kristusu prejeta odrešenje je treba varovati in zanj pričati »s strahom in trepetom. Bog je namreč tisti, ki po svojem blagohotnem načrtu udejanja v vas hotenje in delovanje. Vse delajte brez godrnjanja in preračunljivosti... Držite se besede življenja« (prim. Flp 2,12-14.16).

Pogosto smo v nevarnosti, da bi padli v enako nerazumevanje, kot označuje skupnost v Korintu: tisti kristjani so mislili, da je zato, ker so bili zastoni opravičeni v Kristusu po veri, »vse dovoljeno«. Mislili so, in pogosto se zdi, da enako mislijo tudi današnji kristjani, da je dovoljeno ustvarjati spore

v Cerkvi, Kristusovem telesu, obhajati evharistijo ne da bi se obremenjevali s skrbjo za bolj potrebne brate, težiti za boljšimi darovi ne da bi se zavedali, da so drug drugemu udje in tako dalje. Pogubne so posledice vere, ki se ne udejanja v ljubezni, ker se omeji na obsojanje po lastni presoji, kar je škodljivo nam in bratom. Nasprotno: sledeč svetemu Pavlu se moramo znova zavedeti dejstva, da prav zato, ker smo opravičeni v Kristusu, ne pripadamo več sami sebi, ampak smo postali tempelj Duha in smo zato poklicani slaviti Boga v svojem telesu in z vsem svojim bivanjem (prim. 1 Kor. 6,19). Če smo bili odkupljeni za visoko ceno Kristusove krvi in ga ne bi povelečevali s svojim telesom, bi to bila razprodaja neprecenljive vrednosti opravičenja. V resnici je prav to naše "pametno" pa hkrati "duhovno" bogočastje, h kateremu nas spodbuja Pavel: »Darujte svoja telesa v živo, sveto in Bogu všečno žrtev« (Rim 12,1). V kaj bi se spremenilo bogoslužje, usmerjeno samo v Gospoda, ne da bi istočasno postalo služba bratom; v kaj vera, ki se ne bi izražala v ljubezni? Apostol svoje skupnosti pogosto spominja na poslednjo sodbo: »Vsi se bomo namreč morali pojaviti pred Kristusovim sodnim stolom, da bo vsak prejel plačilo za to, kar je v zemeljskem življenju delal, dobro ali slabo« (2 Kor 5,10; prim. tudi Rim 2,16). In ta misel na Sodbo bi morala razsvetljevati naše vsakdanje življenje.

Da etika, ki jo Pavel predlaga vernikom ne propade v oblike moralizma in se kaže dejavna tudi za nas, je to zato, ker vsakokrat izhaja iz osebnega in skupnostnega odnosa s Kristusom, da bi se uresničila v življenju po Duhu. To je bistveno: krščanska etika se ne rojeva iz nekega sistema zapovedi, ampak je posledica našega prijateljstva s Kristusom. To prijateljstvo vpliva na življenje: če je resnično, se udejanja in uresniči v ljubezni do bližnjega. Zato se pa vsak etični propad ne omejuje le na osebno področje, ampak je istočasno razvrednotenje osebne in skupnostne vere: iz nje izhaja, pa tudi na določen način vpliva nanjo. Pustimo se torej doseči spravi, ki nam jo je Bog daroval v Kristusu, "nori" Božji ljubezni do nas: nič in nihče nas ne bo nikdar mogel ločiti od njegove ljubezni (prim. Rim 8,39). Živimo v tej gotovosti. Ta gotovost nam daje moč živeti v resnici vero, ki deluje v ljubezni.

P. Bernardin Sušnik

bosta kakor Bog...

1 Mz 3,5

Ko je Bog izrekel svojo besedo stvarjenja in s tem nagovoril človeka, je pričakoval na to besedo odgovor. Odgovor je v tem, da se človek zave svoje ustvarjenosti in zato Boga časti in moli.

Namesto tega odgovora je človek začel živeti po svoje. Izenačiti se je hotel z Bogom, biti dolžnik

le samemu sebi in svojim delom, ali pa si je celo postavil svojega »boga« – izklesano, naslikano ali celo samo namišljeno podobo: lastno čast.

Takemu ravnanju pravimo: izvirni greh.

Vedno nas vznemirja vprašanje, kako je mogoče uskladiti božjo pravičnost in njegovo ljubezen

s tem, da nam je naprtil krivdo, ki jo je zagrešil en sam človek. Zakaj moramo nositi posledice kršitve božje zapovedi v raji mi, ki nimamo na sebi druge krivde kot te, da smo potomci začetnikov človeštva?

*Prepovedani sad – izgnana iz raja
(Michelangelo v Sikstinski kapeli)*

Tu se jasno pokaže, v kakšno slepo ulico zaide-mo, če poskušamo razlagati Sveto pismo dobesedno in pri tem še iztrgamo posamezen odlomek iz celote. Kdor vzame poročilo prve Mojzesove knjige o grehu prvih staršev dobesedno in ločeno od celote Svetega pisma, nujno zaide v to slepo ulico in se znajde pred nerešljivim vprašanjem, kako uskladiti greh prvih staršev, ki je navidez osebni greh, s posledicami, ki jih nosimo in čutimo vsi.

Ime Adam v hebrejščini pomeni tistega, ki je vzet iz zemlje – Zemljak. Na dlani je torej, da ne gre za oznako enega človeka za razliko od drugih, ampak da označuje človeka v njegovem bistvu, v njegovi naravi, v njegovi ustvarjenosti. Ime Adam povezuje človeški rod z dramo stvarjenja in poudarja njegovo odvisnost od Boga.

Adam – ustvarjeni človek – živi v raji. Raj ne označuje kraja njegovega bivanja, pač pa njegov odnos do Boga in ustvarjenega sveta. Človek je postavljen v edenski vrt, da bi ga obdeloval in varoval (1 Mz 2,15) – da bi torej z delom svojih rok in svojega uma nadaljeval Božje delo stvarjenja. Bog mu privede vse živali in človek jim da imena (1 Mz 2,20) – dati živalim imena pomeni spoznati njihovo naravo ustvarjenih bitij, ki jim je človek postavljen za gospodarja. Bog da človeku ženo in človek jo prizna za sebi enako (1 Mz 2,22-23) – torej velja zanjo isto, kot za človeka: tudi njena dolžnost je Boga moliti in častiti ter s svojim delom nadaljevati stvarjenje. Bog prepove človeku jesti od drevesa spoznanja dobrega in zlega (1 Mz 2,16-17) – prepove mu, da bi se povzdigoval preko svoje narave. Skratka: Bog prihaja k človeku in mu govori, se mu razodeva. Zdaj ne več samo z besedo

stvarjenja, ampak z novimi spoznanji, ki stvarjenje dopolnjujejo.

Koliko časa traja ta prijateljski odnos Boga in človeka? Kdo bi to vedel? Sveto pismo o tem molči. Če upoštevamo, da se zgodovinski čas v Svetem pismu začne z dvanajstim poglavjem Prve Mojzesove knjige, pomeni, da prvih enajst poglavij obsega vso prazgodovino, sto- in stotisočletja. Koliko rodov se je zvrstilo v prisluškovanju božji besedi in sodelovanju pri stvarjenju? Ne vemo – morebiti se je začelo krhati že v prvem rodu, morebiti dosti pozneje. Koliko jih je bilo, ki so mirno in brez bolečin zase in za svoje bližnje zaključili to obliko življenja in se preselili v drugačno, saj je telesna smrt delež človeške narave. Bili so nesmrtni v tem smislu, da so ohranili prijateljstvo z Bogom.

Nekoč – ne moremo določiti kdaj – se človekova pozornost obrne drugam. Ne prisluškuje več Bogu, ki se ob večernem vetriču sprehaja po raji in mu govori o sebi, ampak se zaplete v prazno čvekanje s samim seboj. Prislusne kači, kar pomeni, da za božje razodetje v njem ni več prostora. Dosegel je nekaj uspehov pri oblikovanju božjega stvarstva; zdaj začne te uspehe pripisovati sebi. Nujna posledica je, da to, kar pripiše sebi, odtrga Božji časti. Hoče postati kakor Bog, pa spozna le, da je nag. To zanemarjanje razodetja, precenjevanje samega sebe, je kakor kuga, ki se neustavljivo širi. Začne se z majhnim kamenčkom, ki se sproži na pobočju gore, pa vleče za seboj vedno večje kamenje, dokler se ne sesuje plaz, ki potegne vse za seboj. Koliko časa traja ta počasni propad? Če pomislimo, da je pokvaril človeško naravo prav do njenih temeljev, se pač ne bomo mogli odločiti za misel, da se je to zgodilo na hitro. Znano nam je le, kaj se je zgodilo, ko se je plaz sesul do dna. Konec je prijateljstva z Bogom. Smrt postane breme, življenje je brezupno. Bog z enim zamahom preseka svoj odnos do človeka – to je izgon iz raja. Zločin je vsakdanji delež človeka, zgodovina se potaplja v krvi: spomnimo se zgodbe o Kajnu in Abelu, pa tiste o babilonskem stolpu.

Pa kaj bi segali tako daleč nazaj. Spomnimo se človeka, ki je v našem času dal pobiti šest milijonov ljudi samo zato, ker mu njihovi nosovi niso bili všeč. Spomnimo se našega slovenskega holokavsta, ko so bili pobiti tisoči samo zato, ker se se predrnili upreti revoluciji in so drugače mislili, kot njeni nosilci. Spomnimo se današnjih dni, ko kljub vsej zgodovinski jasnosti še vedno pri rabljih in krvnikih ni nobenega znaka kesanja in priznanja, ampak zgolj ošaben: mi smo imeli prav!

To je izvirni greh: počasen in dosleden propad, ki je do dna pokvaril človeško naravo. Človek se je sam izgnal iz raja.

NIKO KURET

24. aprila 1906 – 25. januarja 1995

»Ob velikem bogastvu šeg in navad, ki so spremljale praznovanja našega ljudstva v preteklosti, se nam porodita dve misli. Prva je ta, da je bil življenje našega ljudstva v prejšnjih dobah kulturno bogato, bogatejše, kakor si ga more predstavljati današnji civiliziranec. Le temu ostaja to življenje tuje spricho njegovega racionalizma in kot načelnemu nasprotniku vsakega mita in vsake mistike. Druga misel pa je, da je v primeri z razgibanostjo in vsebinskim bogastvom praznovanj v prejšnjih dobah naš čas neprimerno siromašnejši.« Tako je zapisal dr. Niko Kuret, največji slovenski narodopisec, ko je »o trjacob« (na binkošti) leta 1960 pospremil na pot svoje življenjsko delo »Praznično leto Slovencev«, ki obsega skoraj 1.400 strani. Izšlo je pri celjski Mohorjevi v štirih knjigah (1965-1970), ponatis pa v dveh zajetnih knjigah pri založbi Družina (Ljubljana 1989).

Profesor po desetih letih spet študent

»Na Jurjevo rojen, za Miklavža krščen, po priimku Kure(n)t – saj ni mogel postati kaj drugega kakor narodopisec, eden največjih, kar smo jih Slovenci doslej imeli,« je zapisala dr. Zmaga Kumer, po stroki njegova sodelavka, v spomin ob njegovi smrti.

»Rojen sem bil 24. aprila 1906 v Trstu. Moj oče Franc je bil uslužbenec na glavni tržaški pošti... moja mati Ana je bila furlanskega rodu. Potem je sicer postala 'naturalizirana' Štajerka, v meni pa je ostalo nekaj 'mešanega', kar mi samo pomaga, da pri svojem delu zajemam vse bolj na široko,« je povedal, ko je bil kot sedemdesetletnik "gost meseca" v Ognjišču (aprila 1976). Osnovno šolo je obiskoval v Trstu, leta 1917, med prvo svetovno vojsko, ko je bil oče upokojen in so na Trst padale prve bome, se je družina preselila v Celje, kjer je končal gimnazijo. Potem je na ljubljanski univerzi študiral jezike in primerjalno književnost. Po diplomi leta 1930 je poučeval francoščino na gimnaziji v Kranju. Zaradi svoje pokončnosti, poštenosti in iskrenosti je moral prestati marsikaj že pod staro Jugoslavijo in še več pod novim režimom po drugi svetovni vojski. Pod Živkovičevo diktaturo je bil ob službo. Delal je v založništvu in veliko prevajal. Med vojsko je s priložnostnimi honorarji preživel družino in študiral etnologijo. »Ko sem bil drugič študent, sem bil star štirideset let.« Bil je poročen in oče dveh otrok. Leta 1946 je diplomiral iz etnografije z etnologijo, leta 1954 je dobil službo v Inštitutu za slovensko narodopisje pri SAZU; sprav se je posvetil koledniški dramatiki in iz nje tudi doktoriral (1956).

Praznično leto slovenskega (kmečkega) človeka

V Inštitutu za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, ustanovljenem leta 1951, je takoj po prihodu (1954) prevzel področje za ljudske šege in igre, ki ga je vodil do upokojitve, stike z njim pa je ohranil vse do smrti. Tu je z veliko ljubeznijo in znanstveno natančnostjo delal tisto, kar mu je bilo najbolj pri srcu in »za kar je bil sposoben kot malokdo« (Z. Kumer). Raziskoval je običaje in navade ob najrazličnejših praznovanjih po vseh slovenskih pokrajinah in skrbno popisal izročila in življenjsko kulturo slovenskega naroda od naselitve do sodobnosti. Sad njegovega dolgoletnega dela je na začetku omenjena knjiga *Praznično leto Slovencev*. »To knjigo sem pisal dvanajst let... To so štiri knjige, razdeljene po štirih letnih časih, vsega skoraj 1.400 strani. Omejil sem se na tako imenovane starosvetne običaje, torej tiste, ki v današnjem času že ginejo, ker jih ljudje pozabljajo... V knjigi sem obdelal posamezne cerkvene praznike in najvažnejša kmečka opravila v posameznih letnih časih (setev, košnjo, žetev, trgatve). Poudarek je seveda bil na običaju: kakšni običaji so bili povezani s tem. Nekateri so danes še ohranjeni (vsaj delno), drugi pa so že zgodovina. To sem poskušal v teh knjigah ohraniti.«

Slikar Maksim Gaspari je v duhu ljudske umetnosti vse to ponazoril in s svojimi podobami dopolnil besedilo, umljivo tudi preprostim bralcem, saj je pisano v lepem slovenskem jeziku. V inštitutovem glasilu *Traditiones (Izročila)*, ki ga je on ustanovil in dolgo urejal ter v raznih domačih in tujih strokovnih revijah je objavil številne razprave z narodopisnega področja. Zelo pomembna je

tudi njegove knjiga *Jaslice na Slovenskem* (Družina, Ljubljana 1981).

Koledniška dramatika in ljudsko gledališče

Druga ljubezen Nika Kureta je bila dramatika. Že kot mladega študenta ga je profesor France Kidrič napotil, naj se zanima za srednjeveško gledališče. Kot pristaš tedanjega mladinskega gibanja okoli Križa na gori je od duhovne drame našel pot v "posvetno" gledališče. Leta 1934 je ustanovil revijo *Ljudski oder*, pri kateri je izdajal ljudske igre, med njimi svojo priredbo Škofjeloškega pasijona in Drabosnjakove duhovne igre: Božično pastirsko-trikraljevsko igro, Izgubljenega sina in Pasijon. Po vojski se je usmeril v radijsko igro. Večino iger je napisal za Radio Trst A, nekaj za Radio Celovec in Radio Ljubljana. Za Radio Trst je pisal tudi nize priljubljenih folklornih oddaj. Prevezel ga

je tudi čar lutk in je k nam "prinesel" ročne lutke. Za lutkovno gledališče je napisal tudi nekaj iger (Kralj Matjaž in Alenčica, Ostržek). V zadnjih letih se je vrnil k ljudski gledališki ustvarjalnosti; sad tega njegovega preučevanja je strokovno napisana knjiga *Slovenska koledniška dramatika* (Slovenska matica, Ljubljana 1986). Bil je tudi evropsko priznan poznavalec ljudskih mask, ki so povezane tako z ljudskimi običaji kot z ljudskim gledališčem. To znanje razodeva njegova knjiga *Maske slovenskih pokrajin* (1984).

Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja – več v tujini kot doma. Delal je vse do zadnjega. Luč njegovega življenja, ki je svetila skoraj devetdeset let, je ugasnila 25. januarja 1995. »Podarjeno mu je bilo dolgo življenje,« je zapisala Zmaga Kumer, »njegova vera, vdanost v božjo voljo, izreden čut dolžnosti in neutrudna delavnost so mu pomagali, da je do zadnjega izrabil svoj čas...«

islam

Drago K. Ocvirk

širjenje islama: meč, beseda in rodnost

nadaljevanje in konec

2. Uvidi ob pogledu na širjenja islama

2.3 DUHOVNA MOČ ISLAMA

Toda to so le zunanji dejavniki za širjenje islama, ki ne upoštevajo vrednosti islama kot takšnega in njegovega možnega vpliva na človeka. Muslimani pripisujejo naglo širjenje svoje vere razumljivosti njenih dogem, uresničljivosti njenih predpisov in pravičnosti njenih zakonov. Islam dojemajo tudi kot zdravilo za vsa moderna stranpota, ki odtujujejo človeka sebi in drugim: potrošništvo in materializem, individualizem in nasilje in podobno.

Enes Karić, dekan Islamske teološke fakultete v Sarajevu, predstavi Koran kot knjigo za vse: »Koran je govoreče vesoljstvo, vesoljstvo je molčeči Koran. To vodilo pomeni predvsem, da bo to, kar je na straneh Korana, na straneh sveta do sodnega dne. Resnično, če pomislimo na to, kar bi mogli tu zasilno imenovati 'religijski zemljepis' na straneh sveta v 7. stoletju po Kr., ko je koranska luč iz večnosti prispela v zgodovinski svet, bomo povsem jasno videli, kako koranske strani pogosto nagovarjajo takratno (in današnje) religijsko različno človeštvo: jude, kristjane, častilce naravnih prvin, ognja, sonca, malikovalce... Na straneh Korana smo priče velikemu religijskemu zboru, vesoljnemu in glo-

balnemu druženju, ne pa razkropitvi. Mojzes in Jezus nista 'tuja' stranem Korana, ampak sta nasprotno tudi ona dva 'islamski pojav'. Enako velja za Noeta, Adama, Abrahama itd. Nekateri muslimani celo berejo Abrahamovo ime kot Brahman, da bi približali islamski nazor hinduizmu. (...) Toda ob prebiranju Korana moramo dobiti močan vtis o brezmejnem pomenu – za zgodovino človeštva od 7. stoletja do danes – tega, da koranske strani ne govorijo o 'muslimanskem Bogu'. (...) Če bi rekli, da je Bog izključno 'muslimanski', bi zagrešili 'širk', malikovanje, kar je največji greh v islamu, ker bi enačili ali omejili absolutnost Absolutnega na nekaj, kar On, Absolutni, ni. (...) Islam močno razširja v človeštvu sporočilo, da je *Bog Bog vseh*, kar pomeni, da smo vsi že a priori enaki pred Bogom. To dejstvo je bistvenega pomena za ves islamsko navdihnjen načrt globalizacije v preteklosti in je tudi zelo pomembno za sedanji globalizacijski načrt, ki ni zakoreninjen v nobeni veri. *Toda ta zadnji globalizacijski načrt mora računati z vsemi verstvi, tudi z islamom.* «

2.4 ČAS ZA 'DAVO'

Karićevo videnje Korana in islama je že uglašeno na razmišljanje zahodnega človeka in mu poskuša približati islam v njegovem jeziku za njegove potrebe. Dejstvo, da to dela s tehtnim premislekom,

ki nagovori mislečega in razgledanega Zahodnjaka, pričuje o novem načinu podajanja islama, ki ne more računati na nič drugega kot na tehtno besedo in prepričljivo pričevanje. V tem ubira sodobno širjenje islama podobna pota kakor krščanstvo.

Kot že rečeno, so islam v *dar el harb*, v svetu vojske, zunaj islamskih držav širili trgovci, pa tudi kakšne muslimanske bratovščine. »Dognati, kako so široka prostranstva črne Afrike in tisoče indonezijskih otokov pridobiti za islam pobožnost in moralna moč zaporednih valov mistikov, je res prav zgodovina. Ta zgodovina epskih razsežnosti še čaka, da jo bo kdo povedal. To bo verjetno storil kakšen genialni pisatelj« (J.-H. Jansen). Toda doslej je bila takšna misijonska dejavnost delo posameznikov in ni bila organizirana kot v krščanstvu. K tej dejavnosti Koran ne spodbuja, kot je razvidno iz nekaterih stihov: »Vi imejte svojo religijo, jaz pa svojo« (109,6). »Ti ne boš vodil, kogar ti hočeš, ampak Bog vodi, kogar on hoče« (28,56). Vendar pa pozna Koran tudi pojem *dava*, »povabilo k islamu«, ki ga danes vse bolj razlagajo v smislu misijonske obveznosti. »Povabi na Pot svojega Gospodarja z modrostjo in poštenim oznanjevanjem ter razpravljaj z njim na najboljši način. Resnično tvoje Gospodar ve najbolje, kdo se je oddaljil od

njegove Poti, in mu je najbolj jasno glede tistih, ki jih vodi« (16,125). »Kdo je boljši v govoru kakor tisti, ki vabi k Bogu in dela prave reči ter pravi: 'Jaz sem musliman.'« (41,33).

Če so muslimani doslej prepuščali širjenje islama bolj božji previdnosti, pa se v zadnjih desetletjih vse bolj zavedajo, da morajo tudi sami »vabiti k islamu« in širiti sporočilo. Za nekatere omeni to reislamizacijo muslimanov, to je, da bi se držali šarije, islamske zakonodaje, za nekatere pa spreobračanje nemuslimanov. Misijonstvo tudi ni več prepuščeno samo navdušenju posameznikov, ampak je vse več misijonskih ustanov (savdska *Islamska svetovna zveza*, *Indonezijski urad za islamski misijon*, in drugi), na kairski Al-Azhar imajo oddelek za islamsko misiologijo, v Kartumu je bil leta 1981 *1. svetovni kongres islamske dave...* Z misijonsko dejavnostjo se ukvarja celo Organizacija islamske konference (OIK), ki jo sestavlja 57 držav. Ob branju njenih dokumentov nastane vtis, da je podobna Svetemu sedežu. Vendar je bistvena razlika! Medtem ko Sveti sedež zastopa Cerkev, pa so OIK države s pretežno muslimanskimi, a tudi še kako drugače verujočimi državljani. Tako slednji prek "svoje" države podpirajo širjenje islama, marsikje celo zatiranje nemuslimanov.

Vsal peti človek na svetu je musliman, zato je še kako pomembno, kakšen islam bo prevladal. Iz zgodovine je jasno, da je bil islam na obrobju vedno bolj odprt in sprejemljiv za druge in pozitivne spremembe kot islam v centru. Obrobje danes predstavljajo med drugim islamska diaspora, moderna gibanja v islamskem svetu in visoko šolstvo. Iz diaspore prihajajo nove pobude in gibanja za posodobitev islama. Tudi v samem islamskem svetu so gibanja za človekove pravice, demokracijo in pravno državo. Izobraževanje, še zlasti visoko, je pomemben dejavnik pri usposabljanju za življenje

v globalnem svetu, kar je opazno tako v Turčiji kot Indoneziji. Ko gleda zgodovinar Bulliet na islam iz raznih obrobnihih situacij, zapiše: »Glede na to, kar so muslimani ustvarili iz svojega verskega izročila v štirinajstih stoletjih, ne dvomim, da bodo našli potrebne rešitve. Zanesljivo pričakujem, da bomo v naslednjih dvajset do trideset letih videli verske voditelje s strpno in miroljubno miselnostjo, po vzoru Gandhija, Martina Luthra Kinga in Nelsona Mandele, ki bodo v spoštovanju in ljudski podpori daleč preseegli današnje zagovornike džihada, nestrpnosti in verskega samodrštva.«

“mare nostrum” ali “mare monstrum”? “naše morje” ali “pošastno morje”?

“Mare nostrum – naše morje” so Rimljani imenovali Sredozemsko morje, saj se je rimska država razprostirala na njegovih bregovih in je morje povezovali njene dele. Danes pa je to morje meja, meja smrti. Umreti zaradi meje. To se že dve desetletji dogaja vzdolž meja Evrope. Umirajo predvsem brodolomci, ne manjka pa tudi prometnih nesreč, smrti izčrpanih v puščavi ali v snegu na gorskih prelazih, ubitih v eksploziji zadnjih minskih polj v Grčiji, mrtvih zaradi strelav turške vojske ali nasilja policije v Libiji. “Trdnjava Evropa” je raziskava tiska, ki od leta 1988 do danes našteva žrtve meja:

12.200 dokumentiranih smrti, mednje pa šteje tudi 4.384 pogrešanih. Na Sredozemskem morju in Atlantskem oceanu v smeri proti Kanarskim otokom je utonilo 8.490 ljudi. Polovica trupel (4.384) ni bilo nikoli najdenih. V Sicilskem prelivu med Libijo, Egiptom, Tunizijo, Malto in Italijo je bilo 2.644 žrtev, od katerih je 1.643 pogrešanih. Nadaljnjih 70 ljudi je umrlo med plovbo iz Alžirije proti Sardiniji. Na plovnihih smereh, ki iz Maroka, Alžirije, Zapadne Sahare, Mavretanije in Senegala vodijo proti Kanarskim otokom ali preko Gibraltarske ožine je umrlo najmanj 4.132

ljudi, od katerih je 2.060 pogrešanih. V Egejskem morju med Turčijo in Grčijo je izgubilo življenje 896 prebežnikov, med katerimi je 461 pogrešanih. Končno so v Jadranskem morju med Albanijo in Črno goro ter Italijo v preteklih letih umrle 603 osebe, od katerih je 220 pogrešanih. Poleg tega je najmanj 597 beguncev utonilo na poti proti

francoskemu otoku Mayotte v Indijskem oceanu. Toda preko morja ne skušajo priti na več ali manj nemogočih podrtijah. Prebežniki potujejo tudi na trajektih in trgovskih ladjah, pogosto skriti v skladiščnih prostorih ali v kakem zabojniku. Pa tudi tukaj je varnost zelo nizka: zagotovo se jih je vsaj 148 zadušilo ali utonilo. *Agencija Misna.*

misijoni

P. Vladimir Kos – Tokio

iz mojega zakrpanega misijonskega cekarja duh polnočnega obsedenca

Imeti dobre prijatelje je zaklad. Pravzaprav ne bi smel reči "dobre prijatelje": resničen prijatelj je dober; slab prijatelj pa si naziva "prijatelj" ne zasluži; kvečjemu morda "dober znanec" ali kaj podobnega.

Ko je nehala deževna doba – tam okrog srede julija –, so mi japonski prijatelji izročili ključ svoje gorske kočice. Naj si odpočijem tisoč metrov nad morsko gladino, med gozdovi, ki obdajajo nad 3.500 metrov visoko goro Fudži. Nje same da silijo posli, da ostanejo do začetka avgusta v Tokiu.

Z zemljevidom, ki so mi ga narisali pred odhodom, izstopim iz zadnjega večernega avtobusa iz Tokia. Čudno, koliko stvari odkrije človek, da jih mora urediti v zadnjem trenutku pred odhodom na daljše potovanje. In kakšno različno zračno okolje objame človeka tri ure daleč izven Tokia! Kakor da je tukaj drugačen svet: zrak diši po travnikih in po nezazidanih prostorih. Večerni veter me spremlja, kot da sočustvuje s popotnikom, ki nosi težak nahrbtnik.

Prijatelji, ki so mi zemljevid skrbno narisali, so pozabili dodati neke vrste merilo za razdalje na papirju. Navdušeno so mi opisali kočico in okolje in »da ni tako daleč od avtobusne postaje do križišča, kjer je treba na levo.« Od veselja, da sem lahko v gozdovih, proč od vročega Tokia, sem v kritičnem delu svojih možganov malce zadremal. Moral bi jih bil podrobneje izprašati. Kar nekaj nas je bilo izstopilo iz avtobusa, a kmalu smo le še trije neznanci in potem ostanem sam. Cesta se potrpežljivo vpenja in spremljajo jo luči zadnjih hiš. Večerni oblaki so raztreseni, tako da je dovolj svetlobe na križišču za pot na levo. Čez kakih 50 metrov se od gorske poti naenkrat odcepi še ena pot na levo. V soju svetilke povprašam zemljevid: pokaže mi eno samo pot na levo. Prijatelji so bili v svoji kočici pred letom dni; možno je, da so si trgovci z lesom ustvarili novo pot, o kateri prijatelji še nič ne vedo... Torej ni moja. Nadaljujem začetno pot na levo, ki je zdaj – v primeri s tisto novo na levi – pot na desno. Čisto temno je, lune še ni ali pa je

nocoj sploh ne bo. Bori in smreke me obdajajo in nekje med njimi se oglasi sova. In daleč proč v temi še ena. Čeprav je pot hrapava, je prijetno hoditi: vročine ni in tudi mraza še ni; menda prodira na Japonsko iz Kitajske v drugi polovici julija. Do kočice ne more biti več daleč, si mislim, Od avtobusne postaje do kočice je le 100 metrov višinske razlike.

Naenkrat mi žepna svetilka – crkne. Okrog mene ni popolnoma črno; nad vršički dreves se tu in tam zasveti nebo, celo kakšna zvezda, če ji oblaki to dovolijo. Zadiši po sveže obdelanem lesu. Hm! Še nekaj metrov in znajdem se na štirikotnem prostoru, na treh straneh obdanem z belkasto svetlikajočimi se plohi narezanega lesa.

»Hladno kri, Vladimir!« si rečem, »sicer boš angelu varuhu v oviro.«

Seveda pritisne name strah, a se ne dam. Usedem se na nekakšno belkasto leseno kocko, snamem nahrbtnik in začnem v njem iskati – nadomestno baterijo. In jo najdem, hvala Bogu! Ni tako močna kot dosedanja, a skoraj bi jo poljubil, tako dragoceno luč mi daje.

Na tem nočnem zraku se zavem, da sem lačen. Na dnu nahrbtnika med konzeravmi otipam škatlico sira. In skavtski nož, ki si ga vtaknem v suknjič – za vsak primer. Človek mora znati sodelovati tudi z mogočnim angelom varuhom. Kako tekne tudi navaden sir lačnemu želodcu!

Mahnem jo nazaj tja to tiste navidezno lažne leve poti, kjer me – vsaj zdi se mi tako – spet pozdravi sova nekje v drevesnih vršičkih. Volkov v teh gozdovih ni več, so mi bili zatrdili; blizu jezer je moči slišati lisice in na drugi strani gore Fudži, v gozdovih polotoka Ízu, so doma merjasci; ti, posebno z mladiči radi iščejo hrano po teh gozdovih, najraje ponoči. Tudi brezdomne pse je mogoče srečati... Mirno nadaljuje pot, v mirnem koraku čutijo vsaj psi človekovo moč in jo spoštujejo. In merjasci? Odrinem vprašanje, ki ga ne morem rešiti.

Žepna svetilka je slabotna, vendar se na rahli vzpetini na desni strani pojavijo črne gmote gorskih koč. Pet jih mora biti, so mi rekli prijatelji v

Tokiu. Da bi japonske črke nad vhodom prve kočice lahko prebral, za to mi svetilka ne daje dovolj svetlobe. Potrkam. Ni odmeva. Nasmehnem se svoji neumnosti. Če je to kočica prijateljev, jih ne more biti doma! Ključ vtaknem v ključavnico – nič se ne premakne. Do naslednje kočice ni več daleč. Posvetim v ključavnico, ki se zdi skoraj nova. A ključ se ne prilega. Potem zapazim, da vrata pravzaprav niso zaklenjena. Radoveden pritisnem nanja. Kakor da tečejo po kakšni vzmeti, se neslišno odpro. Istočasno zagrmijo kot ob naših japonskih potresih, a ne tla ne kočica se ne streseta. Notranjost oblije zelena luč – pred menoj visi s stropa obešenec. Glava mu leži na prsih, obraza ne vidim. Spomnim se starejših Japoncev, ki so prepričani, da duhovi obešencev vztrajajo tam, kjer so se obesili, odnosno kjer so jih obesili, dokler jih ne snamejo. S stropa nad obešencem se v rdeči uči počasi spuščata proti meni ogromen pajek. Zgrabim skavtski nož v žepu suknjiča in čakam. Zdaj je pajek čisto blizu – z nožem sunem v črna prsa – iz mehke vate so. Moj nož nekaj v pajku zadene, da se več ne premika in

enostavno visi – na žicah s stropa. Rdeče luči tudi ni več. Zdaj vem, kje sem: v delavnici enega od podjetij, ki izdelujejo razna strašila, da z njimi odrasli strašijo – in zabavajo – otroke v toplih počitniških večerih. Otroci to pričakujejo. Strašilom pravimo “obáke”; čim strašnejša so, s tem lepšimi spomini nanje se potem vračajo septembra v še zmeraj vroče učilnice. Morda otroci – posebno poganski, pa kar dosti odraslih – nekaj takega potrebujejo, da se na primitiven način znova seznanijo z dejstvom, da naš snovno-otipljivi svet ni edina resničnost.

V luči tega uvida – bolj medli z ozirom na mojo žepno svetilko – mi ni težko najti ključavnice v tretji gorski koči. V hladilniku sem našel toliko dobrih stvari, da sem trenutno pozabil na spanec. A ko sem žvečil klobaso – ne vem, zakaj so v tej deželi tako trde! –, me je iz temne notranjosti opazoval tisti obešenec iz delavnice. Z dvignjeno glavo, z obrazom, ki se mi je bil vtisnil v spomin v albumu vojnih zločincev 2. svetovne vojske.

Gospod mu daj večni pokoj, čeprav po strašnih vicah!

Jospeh Yun Li-sun

KITAJSKA <> SEVERNA KOREJA

Beijing zlorablja Pjongjang za grožnjo svetu

Bivši univerzitetni profesor, ki je ušel na Kitajsko, obtožuje: »Vlada Hu Jintaa je storila vse, da bi izzvala Kim Jong-ila k atomskemu napadu. Naši ljudje se boje, da bodo umrli kot sužnji imperija.« Pogovor je prinesla agencija Asia News 18. novembra 2009.

Severnokorejski režim »se veliko bolj boji Bejinga kot Washingtona. Kitajska uporablja Pjongjang, da bi zastrašila svet, njegova bodočnost je pa ne briga. Smo na vlaku, ki drvi z noro brzino in ga vodi Kitajska, na njem pa smo mi, Japonska in Južna Koreja.« Tako je povedal bivši univerzitetni profesor iz Severne Koreje, ki je pobegnul izpod totalitarnega režima Kim Jong-ila in je trenutno kot begunec na Kitajskem. Zaradi varnosti se je ob pogovoru za agencijo skrnil pod izmišljeno ime Choi. Takole pravi: »Odličnike korejskega stalinstičnega režima navdihuje globoko sovraštvo do Kitajske. Do nedavnega je bil odnos med obema državama označen kot ‘krvno bratstvo’, zdaj je pa resničnost mnogo bolj jasna. Kitajska nas izrablja, izrablja naše atomske možnosti, da bi izsiljevala druge narode. Potem nas bodo pa zavrgli, saj ne vedo, kaj bi počeli z nami.«

»Do pred dvema leti,« nadaljuje bivši profesor, »so prebivalci Severne Koreje verjeli protiameriški propagandi. Zdaj se pa boje, da bodo postali sužnji Kitajcev, ki so slabši od Amerikancev. Pahnili so nas v revščino, ves svet nas sovraži – in zakaj? Zato da so

oni lahko psi čuvaji. Naša varnost nikogar ne briga.«

Choi poudarja, da »to ni le moja ideja: skoraj vsi severnokorejski izobraženci mislijo kot jaz. Vse se je začelo, ko so se jedrski načrti ‘ljubljenega voditelja’ Kim Jong-ila zoperstavili kitajskim željam. Celo on (Kim) meni isto, kar sem povedal in samo išče način, kako bi se izmaknil iz tega položaja.

Strategija Bejinga je »zelo preprosta. Izigravati hočejo mednarodno skupnost, ki se zaveda, da Pjongjang sprejema ukaze samo od Kitajske. Izkoriščajo pustolovstvo naše republike, da bi naperili rakete proti vsem, potem bi nas pa razorožili in se tako naredili boljše od Združenih držav. Bejing nas je manipuliral, naredil je vse, da se je povečala naša oborožitev: govorili so, da pritiskajo na nas, v resnici pa so počeli ravno nasprotno.«

Po mnenju tega oporečnika »je bil cilj spraviti Severno Korejo tako daleč, da bi lahko grozila neposredno če ne že Ameriki, pa vsaj Japonski. Ta hip bi nas pa Bejing uničil rekoč, da so krive druge države. Po drugi strani pa severnokorejski režim dobro ve: tudi če bi sprožili nuklearni napad, bi izginili z obličja zemlje. Izobražencem je uspelo prepričati vlado, da je v tej stvari previdna, kar se da, toda dokler nam Kitajska diha za ovratnik, tvegamo, da bomo vsi pomrli.

Pogovor s tem beguncem je bil objavljen na zelo znani spletni strani, ki zbira pričevanje tistih, ki jim uspe uiti izpod režima Kim Jong-ila. Takoj po objavi pogovora v kitajščini in angleščini se je v okencu za sporočila pojavil komentar nekega kitajskega uporabnika, ki se je podpisal kot “domoljub”. Besedilo pravi: »Choi je samo nehvaležen črv. Kitajci vemo, s kom imamo opraviti, zato Korejcev ne bomo nikoli trpeli.«

KITAJSKA HINAVŠČINA

Obama govori o človekovih pravicah, kitajska policija pa zapira oporečnike in aktiviste

Obama je prispel v Šanghaj opolnoči, zjutraj pa je že imel vrsto srečanj z govorom v Muzeju znatnosti in tehnologije za skupino "bodočih kitajskih voditeljev", sledil je pa pogovor z vrsto vprašanja in odgovorov s študenti, ki so jih izbrali predsedniki univerzitetnih fakultet mesta.

Medtem ko je Barack Obama v Šanghaju govoril o človekovih pravicah, je kitajska policija "pospravila" najmanj 20 oporečnikov in aktivistov, da bi jim preprečila srečanje z ameriškim predsednikom.

Med govorom v Muzeju je ameriški predsednik hvalil napore Kitajske, ki da je izvlekla milijone ljudi iz revščine, in je predložil novo obliko odnosov med obema supersilama. »Pojmovanje, da moramo biti sovražniki,« je rekel, »nikakor ni nekaj vnaprej določenega.«

Zelo previdno se je dotaknil človekovih pravic: »Verjamemo, da so svoboda izražanja in vere, dostop do informacij in udeleževanje pri politiki splošne pravice. Vsi ljudje bi jih morali uživati, tudi narodnostne in verske manjšine.«

Pretekle dni je Barack Obama še doma in v tujini dobil mnogo spodbud in odprtih pisem, ki so zahtevala, naj se jasno loti vprašanja človekovih pravic na Kitajskem.

Pred mesecem dni se ameriški predsednik ni maral srečati z Dalai Lamo ob njegovem obisku v Ameriki, ker se je bal razjeziti Bejing. Tako je prelomil dolgoletno tradicijo vseh predsednikov Združenih držav.

Niso jasni kriteriji, po katerih so bili izbrani tisti, ki so se udeležili srečanja v muzeju in s študenti.

Je pa popolnoma jasno, da so prejšnje dni sneli na desetine aktivistov in oporečnikov kar z njihovih domov in jih nagnali na potovanja izven mesta skupaj s policijo, ali pa so jih držali v hišnem priporu pod nadzorstvom policije. To pa vse, da bi jim preprečili srečanje z ameriškim predsednikom.

Jiang Yingying iz Chinese Human Rights Defenders pravi: »Medtem ko kitajska vlada javno razglasa srečanje predsednika Obame z 'bodočimi kitajskimi voditelji' in maloštevilnimi skrbno izbranimi študenti, maši usta resničnih voditeljev, ki kričijo po pravičnosti, človekovih pravicah in pravni državi.«

V samem Šanghaju, kjer je Obama začel svojo kitajsko turnejo, so zaprli 7 aktivistov. Med njimi je najbolj znan Zheng Enchong, ki ga je strogo nadzorovalo 20 policajev. Zheng je v preteklosti branil žrtve razlastitev in je zato prestal več let v zaporu ter že tri leta živi v hišnem priporu.

Druga osebnost je Jin Yuehua, žrtev prisilnih razlastitev in aktivist v pritožbah, ki so ga zadr-

ževali v hostelu Haofeng, ki je "črni zapor", torej ilegalen in neregistriran. Njega je nadzorovalo 6 policajev.

V Beijingu, kjer je bil naslednji Obamov postanek, so 5 oporečnikov prisilili, da so zapustili mesto, »da ne bi povzročali sitnosti« med obiskom ameriškega predsednika Aktivista za človekove pravice Wang Debanga so policaji bejinške jave varnosti odpeljali v Qingdao in mu ukazali, da se sme vrniti šele po Obamovem obisku.

Nek drug aktivist za človekove pravice, Hu Shigen, je bil pod strogim nadzorstvom in so mu grozili, »naj ne dela problemov.« Li Hai, bivši študent ob pokolu na trgu Tiananmen leta 1989, je izginil že 12. novembra, aktivistka Liu Di pa je bila prisiljena na dvodnevne "počitnice" izven Beijinga.

Med drugimi zaporniki so: Zhao Linhai, vodja skupine staršev, katerih otroci so se zastrupili z melaminskim mlekom; Qi Zhiyong, oporečnik, ki je zgubil noge pod tanki na trgu Tiananmen 1989, je šel v zapor, ker je hotel organizirati seminar o človekovih pravicah; Zhang Hui, direktor raziskovalnega inštituta "Mr Democracy" je bil pod strogo policijsko kontrolo. Policija je razlagala, da je vse to potrebno, da bi »zajamčili uspeh Obamovega obiska.«

SEVERNA KOREJA

smrtna kazen za tatvino riža

Seul, 28. novembra 2009 – Stalinistični režim Kim Jong-ila v Severni Koreji je bistveno spremenil kazenski zakonik. V Severni Koreji namreč zaradi lakote naraščajo tatvine hrane. Zadnja sprememba kazenskega zakonika predvideva smrtno kazen tudi za tistega, ki ukrade le pol vreče riža. O tem pripovedujejo begunci, ki jim je uspelo pobegniti v Južno Korejo. Govore o strahovladi, ki je vsak dan hušja.

V resnici vrhovno sodišče vlade, ki jo vodi napolnori Kim Jong-il ni spremenilo členov kazenskega zakonika, ampak je objavilo samo dodatek, ki ima moč zakona in predvideva »nove kazni za prestopke, ki so že kaznivi po običajnem zakoniku.« Na primer: tihotapstvo ali ponarejanje denarja, ki je bilo do zdaj kaznivo z zaporom do 10 let, vodi zdaj naravnost v smrt. Ta dodatek je iz leta 2007, so ga pa objavili šele novembra 2009.

Ubežniki trdijo, da vlada ni bila prepričana, da je ta dodatek treba takoj uveljaviti. Po pomanjkanju zadnjega leta, posebno še, ko je tujina bistveno omejila pomoč zaradi jedrskih poskusov Pjongjanga, so dramatično narasli prestopki. Eden od prebežnikov, ki je zaradi varnosti anonimno, razlaga, da govore o 40% povečanja prestopkov, pri tem pa ne upoštevajo, da že kraja skledice riža pomeni hud zločin.

Da bi zmanjšali število prestopkov, je severnokorejska vlada odločila pomnožiti javne usmrtitve. Policija sili prebivalstvo, da se morajo usmrtitev

udeleževati. Poleg tega kazenski dodatki predvidevajo tudi smrtno kazen, »ki se lahko izvrši tudi brez rednega procesa.«

Profesor Park Jung-won z južnokorejske univerze Kookim razlaga: »Te spremembe omogočajo kaznovati ne samo hude zločine, ampak tudi navadne prestopke. Na ta način se lahko severnokorejske oblasti znebijo tistih, ki so bili do danes navadni državljani. Ni več treba procesa, dovolj je na nekoga pokazati s prstom.«

CELINA AFRIKA

celina umira od lakote

Mogadiš, 13. oktobra 2009 – Največja humanitarna kriza v zadnjih 18 letih je v Afriki nastopila po dolgoletnem boju z lakoto, sušo in nasiljem. Več kot 3,6 milijonov ljudi v Somaliji potrebuje nujno pomoč v obliki hrane, lakota pa ogroža tudi 13,7 milijonov ljudi v Etiopiji in 2 milijona v Ugandi. Kriza je še večja zaradi 1,3 milijonov razseljenih oseb in 500 tisoč beguncev, ki živijo v improviziranih kampih v Keniji in Etiopiji. Lakota in revščina ogrožajo več kot 23 milijonov ljudi v vzhodni Afriki, za nujno pomoč pa je potrebnih vsaj 10 milijonov evrov. Zaradi suše, ki traja že pet let, so se za 180 odstotkov dvignile cene hrane, več pa je tudi oboroženih spopadov. *STA*

FIDŽI

raj za turiste, bolnišnica za prebivalce?

Suva, 18. novembra 2009 – Sladkorna bolezen, debelost in zvišan pritisk, kar imajo zdravniki za "bolezni, povezane z modernim načinom življenja", so v zadnjih letih postale glavni vzrok smrti med prebivalci otokov Fidži, eksotičnega cilja, ki si ga tako želijo turisti, ki iščejo naravo in mir. Po podatkih, ki jih je sporočilo krajevno zdravstveno ministrstvo, od milijona prebivalcev, od katerih je samo 5% starejših od 65 let, četrtnina trpi za sladkorno boleznijo, 67% prebivalcev mlajših od 30 let je predebelih, zdravljenje teh bolezni pa pobere približno 70% vsega zdravstvenega denarja. Krivdo za to je iskati v širjenju zapadnjaške visokokalorične "hitre" hrane in v pomanjkanju dejavnosti, kot sta bila lov in ribolov še pred 20 leti. *Agencija Misna.*

SOMALIJA

varovanje otrok

Mogadiš, 20. novembra 2009 – Vlada je naznanila, da bo podpisala konvencijo za varstvo pravic otrok, ki jo je pred dvajsetimi leti sprejela generalna skupščina Združenih narodov. Dokument med drugim izjavlja, da mora biti vsi, ki so mlajši od 18 let, zavarovani pred nasiljem, iskoriščanjem in diskriminacijo. S tem kot je konvencijo podpisala tudi Somalija, so Združene države ostale edina

dežela na svetu, ki še ni ratificirala konvencije. *Agencija Misna.*

KAMERUN

edini kardiološki center v Zapadni Afriki

Shisong, 20. novembra 2009 – V Shisongu so odprli Specialistični center za kardiologijo in kardiokirurgijo, ki je edini ne le v državi, ampak v vsej zapadni Afriki in je namenjen otrokom s srčnimi boleznimi. Zgradba ima operacijske dvorane in intenzivno zdravljenje, vodijo jo pa sestre frančiškanke tretjerednice. Za izgradnjo so si posebej prizadevali kapucinski misijonarji in italijanska združenja, ki so posredovala zdravnike za ta center. *Agencija Misna.*

AFGANISTAN

za rojstvo najnevarnejša država na svetu

Kabul, 20. novembra 2009 – Roditi se je od vseh dežel najbolj nevarno v Afganistanu. To izhaja iz letnega poročila Unicef-a, ki ugotavlja, da je smrtnost pri porodih 247 primerov na tisoč rojstev. Unicef je poudaril tudi vedno več četniških akcij talibanov, ki ne ovirajo samo pristop v velik del kmečkega območja, ampak tudi resno ovirajo prizadevanje za cepljenje dojenčkov. *Agencija Misna.*

MISIJSKI POMENKI

življenje v Albaniji

Albanija je dolgo slovela kot ateistična država. Končno se je premaknilo in se spremenilo, a se vse počasi spreminja. Kot prve redovnice so prišle v deželo usmiljenke in med njimi je bila sestra zdravnica dr. Mirjam Praprotnik. Oskrbovale so bolnike, osamljene, upokojence. Prve svete maše so bile le po domovih, saj so bile cerkve porušene ali založene. Prvotnih duhovnikov, ki so prestali vsa šikaniranja je ostalo le pet in so že odšli po svoje plačilo v večnost.

Sestra dr. Mirjam Praprotnik bo že kmalu dve desetletji v mestu Drač. Uredila si je svojo lekarno, s katero rešuje bolnike med najbolj revnimi. To lekarno imenuje Božja previdnost. Najbolj se ji smilijo upokojenci, ki so delali v različnih nemogočih pogojih in imajo le nizko pokojnino, tako da žive na robu preživetja..

Kljub vsemu ateizmu pa prihajajo novi duhovni poklici, novi domači duhovniki, redovniki in redovnice. Ko ta sestra vse to opazuje, poje hvalnico Bogu, ki vse to ureja in se v molitvi zahvaljuje za vse milosti in dobrote. Vse dobrotnike vključuje v svoje molitve in vse nas tudi lepo prosi, naj se te revne dežele spominjamo tudi mi v svojih molitvah, da se bo dvignila iz teme k luči.

Lep misijonski pozdrav!

Marica Lavriša

MAFIJA? KRIMINALNA ZDRUŽBA?

Nekje sredi novembra 2009 sem bral kar na dveh spletnih straneh, ki objavljata novice iz Slovenije (in ki obe ponižno replkjata sedanji vladni koaliciji), podatek, da sedanjo vlado v Sloveniji podpira samo še 30% državljanov. Če bi v vladi sedeli politiki, bi taka ugotovitev zanje pomenila preplah. Pa o njem ni sledu. Kdor o tem nič ne ve, bi bil prepričan, da je Slovenija najuspešnejša država na svetu, da se je svetovna kriza na široko izognila in da se lahko vse druge vlade skrijejo v mišjo luknjo. Preplaha torej ni, kar dovolj jasno pove, da tisti, ki sede v vladi, tudi politiki niso. So torej mafija? So kriminalna združba? Kake druge možnosti skorajda ni. Lahko sedi v vladi tudi kak poštenjak, toda celota je vse kaj drugega. Če mirno dopušča, da v podjetju Primorje s katastrofalnimi plačami in delovnimi pogoji, direktor **vsak mesec** pobaše okrog 64.000 evrov – stokrat več kot je najnižja plača v podjetju (kar je občutno več, kot ne ravno slaba **letna** plača v Ameriki); če se ne zmeni ob dejstvu, da so v Gorenju, ko ga je kriza že pošteno načejala, namenili za plače uprave več kot milijon in pol evrov, direktorja Bobinca so pa "mazali" z mesečnimi 28.500 evri – štiridesetkrat več, kot je bila najnižja plača; če jih ne skrbi 88 milijonov evrov izgube Slovenskih železnic; če prekrižanih rok gledajo, kako je bilo iz tovarne Mure odpuščenih 13. oktobra 2.624 delavcev; če se ne menijo za množice delavcev, ki morajo preživeti z mesečnimi 500 evri: potem za oznako te vlade lahko izbiramo samo med mafijo ali pa kriminalno združbo.

Sicer je pa dobro sliko Slovenije dal predsednik prejšnje vlade Janez Janša v pogovoru za Slovensko tiskovno agencijo konec septembra 2009. Res da podatki niso čisto na tekočem – od takrat se je marsikaj poslabšalo, izboljšalo pa nič, kljub temu pa daje dokaj natančno sliko.

Predsednik vlade Borut Pahor je dejal, da je zmaga SD na lanskoletnih volitvah sreča za Slovenijo. Ali ste srečni?

To morate vprašati delavce Gorenja in Mure in 30.000 dodatnih polno brezposelnih ter nekaj deset tisoč, ki so na čakanju ali na različnih subvencioniranih. Ko gledam te številke, vidim, da se količina sreče od njihove zmage na volitvah ni povečala, kvečjemu zmanjšala. In ta izjava je blizu cinizmu.

Toda podobno trdi tudi starosta slovenske politike Ivan Oman, da ima desnica srečo, ker je izgubila volitve. V zvezi s tem je omenjal sindikate in dejal, da bi bili sindikati v sedanjih razmerah vsak dan na cesti, če bi vlado vodili vi.

Mi smo jih imeli na cesti tudi v prejšnjem mandatu, ko je bila gospodarska rast visoka, ko se je blaginja - da ne govorimo o sreči - povečevala. To za nas ne bi bila neka nova situacija. Problemi, ki sedaj nastajajo, pa bodo zaradi enormnega zadolževanja problemi prihodnjega mandata in vlade. Če vzamem to izjavo Ivana Omana resno, najbrž ne bo šlo nič mimo nas.

Kako ocenjujete upor delavcev v Gorenju in Muri?

Gre za reakcijo na realne težave in protest proti manipulaciji. Tako v Gorenju kot Muri se ljudje čutijo opeharjene zaradi obljub, ki so bile dane in niso bile izpolnjene. V veliki meri se čutijo opeharjene tudi zaradi velikih besed, ki jih je bilo polno pred enim letom. Ker so mediji ustvarili tak vtis, so vsi pričakovali, da bo situacija z novo vlado boljša. V resnici pa je slabša po katerem koli kriteriju. Še posebej je situacija frustrirajoča za zaposlene v obeh podjetjih zaradi vloge, ki so jo odigrali sindikati - namesto da bi ščitili delavce, so ščitili kapital, lastnike, državo. V obeh primerih se je izkazalo, da je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije – verjetno ne povsod in v vseh podjetjih, ampak pri vrhu, lakaj sedanje vladajoče politike, ki služi kapitalskemu in ne

delavskemu interesu.

Ali menite, da bo to zdaj "nova" oblika upora v podjetjih?

Upam, da bo na teh pogoriščih sindikalnega zaupanja nastala nova alternativa. Za normalni razvoj družbe potrebujemo ravnovesje med delom in kapitalom, med solidarnostjo in konkurenčnostjo. To ravnovesje je bilo sedaj s provladno in lakajsko politiko večine sindikalnih central porušeno. In to tako porušeno, da škodi razvoju. Ne škodi pa le delavcem, ampak tudi nacionalnemu interesu.

Ali ocenjujete, da imajo ti – kot trdijo delavci – spontani protesti politično ozadje? Komu bi to koristilo?

Vsak protest ima po logiki stvari politično ozadje. V podjetjih, kjer je lastnik ali solastnik država, je takšen protest tudi upor proti tisti politiki, ki s tem upravlja. O tem si verjetno ne delajo utvar niti v vladi in koaliciji. Ne gre pa za politično ozadje v smislu, da bi to organizirala neka politična opcija. Če že kdo, si je to organizirala vlada sama, saj se je vlada ukvarjala z grobimi zamenjavami ljudi v državnih podjetjih. Ni pa se ukvarjala z realnimi problemi ekonomije in s podjetji, ki so rabila pomoč. Tam je šlo samo za govorjenje in enkrat je konec tega blefiranja, kot to vedno pride s praznimi obljubami. In zdaj prihajajo računi. So pa to šele prvi.

Pričakujete še več uporov?

Zagotovo. Kjer se ne seje, tam se tudi ne žanje. Nekaj časa se lahko zadolžuje, potem pa tudi posojila ni več mogoče dobiti. Ta vlada, ki se sedaj izgovarja, da so dobili prazne kašče, je dobila dobro dediščino. Slovenija je bila druga najmanj zadolžena država v Evropi konec lanskega leta, sedaj se bližamo najbolj zadolženim. Vladi smo pustili najnižje možne trošarine, ki so pomemben dohodek proračuna. Trošarine na motorna goriva so se dvignila za več kot 50 odstotkov. Kjer se je dalo, so dvignili davke in prispevke, enormno so

se zadolžili, naredili pa niso nič, da bi izboljšali pogoje gospodarjenja. Nekdo lahko dviga davke, toda če je tisto, kar obdavčiš, vedno manjše, potem je tudi prihodkov vedno manj.

Bi se lahko zgodila situacija, podobna lanski v Grčiji, ko so se protesti spremenili v nasilje?

Tam je šlo za kombinacijo različnih razlogov. Toda primerjajmo, kaj delajo države, na katere se sklicujemo, največkrat na Nemčijo. Stranke, ki bodo skoraj zagotovo zmagale na nedeljskih volitvah v Nemčiji, razmišljajo popolnoma drugače od naše vladajoče koalicije. Angela Merkel obljublja znižanje dohodnine za vse, se pravi znižanje davkov, sprostitev proizvodnih energij, ustvarjalnih, kar edino lahko dolgoročno spremeni recesijo v gospodarsko rast. Pri nas pa se razmišlja samo o novih obremenitvah, o zamrznitvah. V isti vladi tekmujejo, kdo bo napovedal nov davek. Koalicija samo razpravlja o tem, kaj bi zamrznila. Niti ene seje vlade še ni bilo na temo, kako povečati produktivnost, kako izboljšati razmere za gospodarjenje, kako pomagati tistim, ki ustvarjajo, kar bi samo po sebi začelo reševati tudi problem likvidnosti proračuna in zmanjšanja prilivov. Ne vidijo cele slike.

Ste še vedno prepričani, da je za vaš poraz na volitvah kriv "veliki pok" iz Finske?

Sedaj je to še bolj jasno. Izkazalo se je, da je šlo za prazne obtožbe in politično motivirano afero, ki je poleg tega, da je poskušala prizadeti moj ugled kot predsednika vlade in največje vladne stranke, Slovence oropala tudi razprave o prihodnosti. Tem, ki danes vladajo, ni bilo treba soočiti ekip, programov, kajti edina tema je bila patrija. In zaradi tega so zmagali na volitvah z veliko vrečo praznih obljub.

Pojavljajo se govorice, da bo ta pok odnesel tudi generalno državno tožilko Barbaro Brezigar?

V tem primeru ne gre za veliki pok, ampak nadaljevanje ideoloških čistk, ki jih koalicija brezkompromisno izvaja. Odstranjujejo ljudi, ki ne mislijo tako, kot pravi njihova ideološka platforma. Brezigarjeva je ena od številnih sposobnih ljudi, ki vodi enega izmed podsistemov v družbi in ki so moteči za sedanjo vladno koalicijo.

Letošnje leto so v veliki meri zaznamovale razprave glede izbrisanih, dogajanja med vojno in po vojni ter sprejem vojnih zakonov, sedaj pa še možnost posvojitve otrok s strani istospolnih partnerjev ... Po katerih temah si boste vi najbolj zapomnili to leto?

Če govoriva o ključnih temah, potem smo mi največ naporov vložili v paket ukrepov, s katerim smo želeli pomagati vladi pri spopadanju s krizo. Vladi smo ponudili 65 ukrepov pri partnerstvu za razvoj, kar pa so zavrnili. Enako tudi pozneje v državnem zboru. Če bi nekateri izmed teh ukrepov že delovali, potem bi bila situacija boljša. Nasprotno pa je vladna koalicija dobra v sprevačanju tem in preusmerjanju pozornosti, kar jim uspeva, saj imajo velik vpliv na medije in uredništva nekaterih medijev. Ni slučaj, da so predlog glede posvojitve otrok v istospolnih skupnostih poslali v javno razpravo ravno 21. septembra. S tem so želeli odvrniti pozornost od ključnih tem, o katerih bi bilo

potrebno razpravljati na tako obletnico. Niso želeli, da bi se govorilo o prelomljenih obljubah. Če bi imeli na mizi rezultate, gotovo ne bi lansirali takšnih tem, ki pa jih imajo še nekaj na zalogi.

Kot na primer?

Zagotovo se bodo spomnili zakona o umetnem oplojevanju, nekaj, kar je že sprožilo referendum. Na zalogi imajo še različne predloge iz ropotarnice kulturnega boja.

Desnica vam očita, da niste že v prejšnjem mandatu sprejeli vojnih zakonov, češ da je preglasovanje legitimna poteza v demokratičnih sistemih, česar se je sedaj poslužila levica. Zakaj ste oklevali pri sprejemanju zakonov?

Zato, ker mi držimo obljube. Na začetku mandata sem obljubil, da mrtvih ne bomo pokopali s preglasovanjem in jih nismo. To isto je obljubil Pahor, ki je obljubo prelomil prej kot v enem letu. Drugo je vsebinski razlog. Ni smiselno sprejemati rešitve, ki se bodo spreminjale od mandata do mandata. Sedaj bodo imeli mrtvi nek zapis, čez štiri leta se bo to ponovno spremenilo. Ne poznam države, ki bi tako delala. Ne poznam države, kjer se ne bi v času, ki je minil od te tragedije in državljanskega razkola, dogovorili za osnovne civilizacijske principe, ki jih bodo upoštevali pri odnosu do mrtvih. Slovenija je edina država, kjer to ne gre, kjer se ne da zmeniti niti to, da si mrtvi zaslužijo svoje dostojanstvo.

Toda veliko bolj problematičen kot napis se mi zdi uvrščanje otrok v kategorijo izdajalcev ...

To je zakon, ki je rasističen. Je velika posebnost in edini primer znotraj EU. To pa je tudi logična posledica dejstva, da je slovenska vlada edina vladajoča struktura v EU, ki zavrača evropsko resolucijo. Celo v Moskvi je prišlo do večjih korakov, čeprav so imeli na začetku pomisleke. Toda ruski predsednik vlade Vladimir Putin je pred obiskom na Poljskem obsodil pakt Ribbentrop-Molotov in poboj v Katynu. Rusko ministrstvo za šolstvo pa je med obvezna branja v šolah uvrstilo tudi Solženicinovo knjigo o komunističnih koncentracijskih taboriščih.

V Sloveniji se ni zgodilo nič od tega. Vladna koalicija je izglasovala zakon, po katerem se otroke deli glede na to, kaj so bili njihovi starši. Globoko zavrženo dejanje. Globoko tudi obžalujem, da se je pridružila temu projektu SLS in služila kot figov list, hkrati pa bodo očitno namesto resolucije Evropskega parlamenta sprejeli neko besedilo, s katerim opravičujejo ene vrste zločin.

Kdo je komu zabil gol v odnosu Slovenija – Hrvaška? Ne zadovoljni sta obe strani, kar je po mnenju ministra Samuela Žbogarja znak, da je sporazum uravnotežen.

Slovenska vlada si je dala lani avtogol, ko je razmontirala sistem, ki smo ga postavili leta 2007. Slednji je vodil k dobri možnosti, da se v tem sporu doseže kompromis glede potencialnega arbitra in pravnega okvira. Sedanja vlada je prekinila delo komisij, ki so iskale kompromis, uvedla je enostransko blokado brez prepričljivih argumentov, in ker argumenti niso bili prepričljivi, tudi nobenega v Evropi niso prepričali. Uporabila je prepovedano besedo v EU – blokada – se izpostavila in izgubila velik del kredibilnosti. Pod pritiski

mednarodne skupnosti, ki zagovarja načelo EU – politiko odprtih vrat – je popustila, ne da bi zato kaj dobila.

Ali niste blokade sprožili že vi v času medvladja, kar ste se dogovorili tudi s Pahorjem?

Slovenija je tudi pri prejšnjih poglavjih, ki jih je Hrvaška odpirala ali zapirala, uveljavljala svoje interese in nasprotovala kakršni koli dokumentaciji, ki bi prejudicirala mejo. Vendar tega nismo nikoli naredili na način, ko bi uporabili neumno besedo, ki se ji reče blokada. Uporabili smo način, ki je vedno prej privedel do tega, da je Hrvaška umaknila dokumentacijo, mi pa smo sprostili zadržke. Oktobra, ko se je ponovno pojavil problem vložene hrvaške dokumentacij, ki prejudicira meje, je naša postvolilna vlada predlagala, da se Hrvaški da zeleno luč, če bodo obljubili, da bo to dokumentacijo umaknila do konca pogajanj. Hrvaška je najprej na to pristala, potem pa se je premislila, misleč na predvolilne obljube Pahorjeve vlade, da bodo mehkejši v teh pogajanjih, ker je Pahor dejal, da zanj ni pogoj rešeno mejno vprašanje za vstop Hrvaške v EU. Zgodilo pa se je, da je decembra Pahorjeva vlada spremenila taktično ravnanje. Zahtevala je, da Hrvaška poleg umika dokumentov podpiše izjavo, da jih nikoli ne bo uporabila v pravnih procesih, če bo prišlo do reševanja tega spora s pomočjo tretje strani. Tega argumenta, kjer je bila uporabljena še beseda blokada, pa Pahor ni mogel ubraniti in je na koncu moral odstopiti.

Boste podprli referendum o arbitražnem sporazumu?

Bomo videli, kakšen bo in šele potem se bomo odločili.

Kadrovska politika je očitno nevalgična točka te vlade.

Predsednik Zaresa Gregor Golobič je izjavil, da je Zares zid, ki preprečuje kadrovanje v stilu vaše vlade, Pahor pa po njegovem s svojimi izjavami glede kadrovskih (ne)menjav ni nikoli taktiziral ...

Gre za veliko predvolilno obljubo, ki je bila grobo prelomljena. Slovenska javnost je bila zmanipulirana. Popolnoma jasno je bilo, da vlada lahko postavlja na mesta, za katera odgovarja, ljudi, ki bodo izvajali njen program. Te pravice jim tudi nismo odrekli. Škandal pa je, da obljubljaš nekaj, delaš pa drugače. In na podlagi lažnih obljub dobiš mandat in glasove volivcev. Temu se reče groba volilna prevara. Še posebej škodljivo je, ko gredo te čistke v strukture, kamor vlada običajno ne posega, tudi naša vlada ni. Ko se zato, da se diskreditira človeka, ki ga želijo zamenjati, diskreditira tudi podjetje, ki ga vodi, ali pa se kriminalizira osebo, ki se zamenjuje zaradi političnih razlogov. In sedanja koalicija uporablja vse te grobe instrumente in izpolnjuje se izjava Slavoja Žižka o Golobiču kot slovenskem Stalinu. Uporablja se iste metode, nekaj se govori, dela se drugo. Pod površjem pa se uporablja grobe metode diskvalifikacije. Ena od naslednjih tarč je ravno generalna državna tožilka Barbara Brezigar. Najprej diskreditacija, potem likvidacija. Sedaj je v fazi diskreditacije.

V ideološkem smislu je najbolj odmevalo imenovanje Aleša Guliča za direktorja urada za verske skupnosti. Kardinal Franc Rode ga je ocenil za provokacijo, papež Benedikt

XVI. pa naj prav zaradi tega ne bi sprejel Pahorja. Kako vi ocenjujete takšno potezo vlade?

Gre natančno za to – provokacijo. Takšna poteza ni bila možna niti za časa Drnovška. On je pazil, da ne vleče potez, ki izpadejo kot čista provokacija. Te politike se je poslužil Anton Rop, Pahor pa to ponavlja. Razlika je le v tem, da zavaja. V državnem zboru je razlagal, kako je po njegovem mnenju Drago Čepar delal dobro in bo moral Cvikel pojasniti razloge, zakaj ni predlagal ponovitve mandata. Namesto tega pa je predlagal osebo, ki je popolnoma neustrezna za to mesto. Cela dvorana se je režala, celo poslanci vladne koalicije se niso mogli vzdržati nasmehov ob tej cinični manipulaciji, saj so najprej človeka zamenjali, se pravi likvidirali politično, sedaj bo pa Pahor zahteval, da Cvikel pojasni razloge, zakaj je to naredil. Se pravi, najprej nekoga ustreliš, potem pa ga sodiš.

Kdo je po vaše bolj nekulturen minister – nekdanji kulturni minister Vasko Simoniti, ki ob primopredaji ni podal roke svoji naslednici, ali sedanja kulturna ministrica Majda Širca s svojimi blogovskimi zapisi o mrakobnem umu televizijskega direktorja.

Imenovanje neke take prostaške, nekulturene osebe, kot je Majda Širca, na mesto kulturne ministrice je tudi provokacija, je tako, kot če bi na mesto agencije za zaščito okolja dali direktorja trboveljske cementarne.

Boste zahtevali referendum o novem zakonu o RTVS, če bo obveljal predlog, ki je sedaj v razpravi?

Ta predlog ima en sam namen – narediti politično čistko tudi na RTVS, čeprav je bila tam večina kadrov nastavljenih v času vlad LDS, kar se odraža tudi na programu. Moti jih nekaj ljudi, ki mislijo drugače in zagotavljajo vsaj neke minimalne demokratične standarde. Ne gre torej za zakon v pravem pomenu besede, ampak poskus vladne koalicije, da pridobi orodje, da bo izvedla likvidacijo tudi tu.

Nekoč ste izjavili, da upate, da bodo novinarji tako kritični do sedanje vlade kot so bili do vaše. Ali menite, da je sedaj temu tako?

Ko sva govorila o situaciji v Gorenju in Muri sem pozabil dodati, da ta manipulacija, to cinično poigravanje z delavci, ne bi bilo možno, ne glede na to, kakšni so sindikati, če tukaj ne bi bilo medijskega pokritja. V normalnih državah bi mediji že zdavnaj razgalili to lakajsko vlogo sindikatov. Pri nas pa so to vzdrževali, zato je pristanek na koncu toliko trši.

Katerega izmed ministrov oz. ministric sedanje vlade bi povabili tudi v svojo vlado, če bi imeli možnost?

Če bi imel proste roke, bi zagotovo našel boljše rešitve. V tej vladi je nekaj ministrov, ki se trudijo in delajo. Minister za delo Ivan Svetlik je edini minister, ki je v tej vladi dejansko nekaj naredil pri spopadanju s posledicami gospodarske krize. Problem pa je, da on vodi ministrstvo, ki lahko le blaži posledice. Ne delajo pa ključna protikrizna ministrstva, ki bi morala zagotavljati pogoje, da bo nekoč na koncu tunela posvetila luč. Večino ukrepov, ki jih je Svetlik predlagal,

smo tudi mi podprli. Problem pa je, da ni ukrepov na drugi strani. Socialnih transferov namreč ne moreš povečevati v neskončnost.

Na kongresu SDS ste napovedovali celo možnost predčasnih volitev, po drugi strani pa trdite, da je sedanja koalicija ideološko tako trdna, da bo zdržala do konca. Kaj menite leto dni po volitvah, ko vam raziskave javnega mnenja kažejo prepričljivo vodstvo?

Ne samo raziskave, ampak tudi volitve v Evropski parlament smo prepričljivo zmagali z osmimi odstotki razlike. Ta razlika se še povečuje, ker vsak dan nekaj tisoč ljudi spozna, da je ta vlada popolnoma nekompetentna pri spopadanju z gospodarsko krizo. Ker se te prazne obljube vsak dan razgaljajo kljub sposobnemu nastopanju, kljub temu, da ključni ljudje v vladi bistveno bolje govorijo kot delajo.

Na koncu pride račun in stvarna situacija pokaže, kakšni so dejanski rezultati. Skoraj zagotovo bo prišlo do zamenjave te vlade, vendar bodo to zamenjavo storili znotraj vladajoče koalicije, ko bo nelegitimnost, kar je njihov problem že od volitev, še bolj padla, nerešeni problemi pa se bodo še bolj kopičili. Ne verjamem pa, da bo v kratkem prišlo do razpada vladne koalicije, ki je ideološko trdna, ki se takoj dogovorijo o tem, da bodo zavrnili resolucijo Evropskega parlamenta ali pa da bodo sprejeli rasistični zakon, ki dela diskriminacijo med otroki, neučinkoviti pa so seveda pri vseh ostalih stvareh. Toda ta ideološki beton jim bo zagotovo še dal toliko manevrskega prostora, da bodo izvedli zamenjavo sedanje vlade, morda ne v celoti, zagotovo pa se bo to zgodilo prej, preden bo razpadla koalicija, prej preden bi prišlo do predčasnih volitev.

Eden od primerov, ki ga Janša še ni mogel komentirati, ker je prišel na dan šele pozneje, je vprašanje križev v veroučnih učilnicah. Znan je primer župnije Polica pri Grosupljem, menda pa ni edini. Zaradi prostorske stiske v šoli je župnija dala na razpolago za določene ure svojo veroučno učilnico, v kateri je seveda na steni križ. Nekomu je bil pač napoti, pa je to prijavil na ministrstvo za šolstvo. To pa je postavilo načelo, da zaradi "ločitve Cerkve od države" križ med poukom ne more biti v učilnici, seveda ni pa naredilo nič, da bi se prostorska stiska rešila na kak drug način. Ko je Evropsko sodišče razsodilo v prid neke Italijanke (menda finskega rodu), ki se je pritožila zaradi križa v državni šoli, je šla pokonci vsa Italija, s predsednikom Berlusconiem vred, ki ni ravno kak zgled vernika. Toda križ je del evropske tradicije, saj je evropska kultura zrasla na krščanski. V Sloveniji pa si neki minister dovoli postavljati župnika pred dilemo: ali bo zatajil svoje prepričanje in dovolil, da se križ ob šolskih urah umakne, ali pa bo obsodil otroke na neprimerne šolske prostore. Sodim, da je to višek nesramnosti in da je čisto pravilno ravnal župnik, ki se je kakemu tudi začasnemu odstranjevanju križa odločno uprl. Uprl se je kljub nasvetu Nadškofijskega ordinariata v Ljubljani, naj dovoli odstranitev križa v času šolskega pouka, menda "zaradi ljubelega miru". Meni (in še marsikomu) se ne zdi nezaslišana samo zahteva ministrstva, ampak tudi nasvet Nadškofijskega ordinariata. Upam samo, da je nuncij o tem še gorko poročal na Kongregacijo pri Svetem sedežu.

Zanimivo oceno slovenskih "dosežkov" v času neodvisnosti je zapisal Tomaž Zalaznik v številki 9-10 revije Ampak pod naslovom "Samozadostna revolucionarna provincialnost ali kaj smo počeli 18 let v samostojni državi":

Po vsem naštetem danes lahko trdimo:

- da državo Slovenijo kapitalno in medijsko obvladujejo omrežja, ki so nastala iz nekdanje komunistične partije, njenih derivatov in tajnih služb;
- da se njihova preobrazba ni izvedla v demokratični, ampak revolucionarni maniri, kar dokazujejo njihova dejanja osebnih diskreditacij in nikoli dokazanih osebnih okoriščanj, klientelizma in finančnih manipulacij;
- da se perfidno ohranja demokratični videz države, ki to še ni;
- da so zgodovinska vprašanja primerna in pomembna za ohranjanje kulturnega boja, ki koristi tranzicijski levici v mobiliziranju javnosti;
- da smo preko politike kontinuitetne levice postali talec interesov velikih finančnih in goapodarskih sistemov, tudi tujih, ki jim naše razvojno zaostajanje koristi;

- da najboljši kadri uhajajo v tujino, saj v Sloveniji ne vidijo svoje prihodnosti;
- da smo do uspešnih posameznikov in podjetij zavistni, namesto da bi njihove uspehe sprejeli kot lasten izziv;
- da smo ustvarili tako deviantno, razvrednoteno okolje, da se sploh ne zavedamo lastnih napak in smo tako še bolj zadržani do vsega, kar nam naj bi bilo izziv in kar bi omogočilo napredek;
- da postajamo čedalje večja provinca, čeprav smo locirani v centru Evrope;
- da postaja agresivnost, ki je že sama po sebi destruktivna, splošno sprejemljiv način vedenja;
- da postaja širša javnost anemična, pasivna, brez lastne iskričnosti in kritičnosti, ki je značilna za aktivnega, svobodnega in naprednega duha.

Nesposobnost vladne mafije je torej jasna in prav nobene možnosti ni, da bi – tudi če bi bili sposobni, kar pa niso – v slabih treh letih popravili tisto, kar so zamehurili v enem samem letu. Pač pa se mi ob tem poraja neka druga misel: čisto mogoče se mi zdi, da sedanja opozicija sploh ne bi kandidirala za prevzem oblasti, saj je brezupno poskušati spraviti na noge gospodarstvo, ki je že zdaj čisto na psu. Končno bi bila najhujša kazen za sedanje oblastnike vladati, ko ni več kaj pokrasti in ko jih ima vsak pameten človek za norca. Je že tako, da je za vsako neumnost treba plačati račun. V politiki gre to sicer bolj počasi, gre pa. Kot je propadel komunizem v Jugoslaviji, bodo propadli tudi komunisti v Sloveniji.

SPOMINI

»Mama je strašno huda,« mi je rekel, »zato je najbolje, ako ji nocoj ne prideš pred oči. Najpametneje bo, če se takoj, ko prideva domov, spraviš v posteljo. Ker je mama v kuhinji, očeta pa ni doma, te nihče ne bo opazil.«

Pa ni bil pameten ta nasvet; še bolj nespametno pa je bilo, da sem se po njem ravnal.

Vkljub neprijetni praznoti v želodcu sem še precej hitro zaspal. Hipoma pa se prebudim. V medlem svitu luči, ki je stala poleg mize, zagledam ob postelji strogi materin obraz...

In sedaj se je izkazalo, da je imel Pavlin s svojim prerokovanjem prav. Mati me je "pohvalila" tako, da je tisti večer še danes črno zapisan v mojem spominu.

»Dobil si jih zato,« je rekla, ko je končala, »ker nisi prišel domov in si mi tako naredil velike skrbi. Kar se pa tiče šole, si pa zapomni, da vsak tako leži, kakor si postelje.«

Tisto noč nisem mogel dolgo zaspati in sem zato imel mnogo časa, pa tudi dovolj gradiva za premišljevanje.

Najprej sem prišel do prepričaja, da so za majhne fantke, ki padejo pri starših v nemilost, hlače, zlasti debele, velika dobrot.

Kar se tiče pregovora, ki sem ga prejel za nameček, se mi ni zdel resničen. Postlal sem si namreč mehko, ležal sem pa jako težko. Obračal sem se na vse strani, dokler nisem obležal na trebuhu. Tja je namreč priletelo le nekaj malega, pa še to najbrž ponevedoma.

Večkrat sem opazoval druge matere in vedno sem prišel do sklepa, da je moja najboljša in najpametnejša. Tisto noč sem pa o njej slabo misli. Prepričan sem bil, da mi je storila veliko krivico. Najprej mi pravi, da ne smem domov. Ko jo ubogam, je pa v skrbeh in me pusti iskati in loviti po mestu. In namesto da bi me potem, ko me najde, sprejela tako, kakor je oče sprejel izgubljenega sina, me pa nabije.

Ko sem prišel do zaključka, da so tudi matere včasih zelo nespametne in krivične, so se mi misli razblinile in kmalu sem pozabil na vse: na »micke«, na lepi beraški stan, na nespametne matere in na to, kar je z njihovo nespametjo v zvezi.

Ob sklepu šolskega leta sem pripeljal šest "mick" domov. Ker se nihče ni zanje zmenil, jih niti predstavil nisem. Palica je ostala v miru za sliko sv. Družine, zato sem pa moral vsak dan slišati, da sem "cvajtar".

Pa tudi to pot mi je mati delala krivico. Bil sem namreč "dritar".

Usodno štolcanje

Učitelja Pavlina imam še danes pred očmi. Bil je bolj majhen in nosil je črno brardo. Zmerjal nas je najrajši v nemškem jeziku. Njegova stalna fraza je bila: »Ich werfe dich beim Tempel hinaus« (»vrgel te bom iz templja« kakor je izgnal Kristus trgovce iz templja, to je iz mesta, kamor niso spadali. Tudi nereden učenec ne spada v šolo). Po našem je bila to prazna grožnja. Poznali smo le jeruzalemski tempelj, o katerem nam je katehet pripovedoval na dolgo in široko, kako so ga Rimljani razdejali. Seveda sem jaz to krvavo povest poslušal z odprtimi usti.

Takrat je bila na Grabnu še telesna kazen v navadi. Tudi Pavlin ni mogel izhajati brez nje, dasi ga nismo šteli med tiste, ki so radi topli. Palice ni dosti rabil, marveč je segel rajši kar v lase. Bilo je pač hitreje in bolj pripravno, ker smo vsi, ki smo bili lasanja potrebni in vredni, imeli kuštrave glave, posebno pa jaz, ki sem posnemal – Samsona. Enkrat me je Pavlin udaril tudi s ploščatim ravnilom po hrbtu, pa mu je bilo žal. Ravnilo se mu je namreč v mojo veliko zadovoljnost prelomilo na dvoje.

Sicer pa v razredu, kakor je bil naš II. oddelek IV. razreda, ni bilo mogoče vzdrževati reda brez tepenja.

Kader učencev so tvorili "veterani" z Glinca, iz Trnovega, Kurje vasi in Žabjeka. Vsi so samo čakali, da jih petnajsti rojstni dan reši šolske obveznosti. Šolo so smatrali za kraj oddiha in zabave. Zunaj nje so pa nekateri izvrševali popolnoma samostojne dobičkanosne obrti. Tako je na primer neki Mihelec z Glinca pobiral po ulicah konjske fige in jih prodajal vrtnarjem. Prišel je v šolo s samokolnico, jo pustil pred vežo in odšel po pouku spet po kupčijah.

Da si v takem razredu Pavlin ni nabral lavorik, je razumljivo. Zato se nihče ne more čuditi, da sem bil konec leta kot "cvajtar" v veliki, čeprav ne odlični družbi. Od 72 učencev je bilo sposobnih namreč samo 36, torej ravno polovica, vsem drugim so delale družbo "micke".

Seveda pa je bilo merilo sposobnosti takrat drugačno kakor dandanes, ko odločuje tudi starost. Kdor ni znal, je razred ponavljal, čeprav se je v njem postaral. Tako sem našel nekega Šeska kot repetenta v I. razredu. Štiri leta pozneje je bil še vedno nesposoben za II. razred.

Zahtevali so od nas veliko, pa se starši niso prav nič pritoževali. Sicer nismo znali izdelovati različnih igrač, zato smo pa smatrali vejice za potrebno stvar, ne pa za okrasek, ki ga lahko prepustimo učitelju, da ga pravilno namesti.

S Pavlinom sem živel skozi tri leta lepo v miru in slogi. Zdi se mi, da me je imel celo nekoliko rad, ker me je vzel s seboj v četrti razred, namesto da bi me bil zapustil svojemu nasledniku, kar bi bil lahko z mirno vestjo storil. Tudi tisti dve "micki" v pisanju in risanju še nista skalili najinih prijaznih odnošajev. Kar je res, je res. Moji zvezki so bili taki, kakor bi bil vrabec pomočil v tinto krempeljce in skakal po listih, zato mi Pavlin pač pri najboljši volji ni mogel dati "dobro"; vedel pa je tudi, da je temu kriva moja bolezen. Zato bi si bil morda prihranil eno šolsko leto in vse gorje, kar sem ga ostali čas leta pod Pavlinom preстал, ako bi ne bilo moje nesrečne zbiralne strasti.

Ta strast je marsikoga spravila v nesrečo. Zgodilo se je že, da je tak strasten zbiralec stvar, ki je ni mogel dobiti na pošten način v svojo zbirko, kar ukradel. Da, še hujše.

Bral sem o nekem numizmatiku (zbiralcu starega denarja), da se je oženil s svojo dvajset let starejšo gospodinjjo samo zato, da mu je dala starovec, kakršnega še ni imel v zbirki. Gospodinja je namreč dobila tisto redko starino od svojega očeta z izrecnim naročilom, da mora ostati v družini. Nekaj tednov pozneje je pa nesrečni numizmatik ugotovil, da je novec ponarejen. To dejstvo ga je potrla še bolj kakor spoznanje, da je tudi na njegovi novoporočeni ženi marsikaj ponarejenega.

Zbiralno strast sem jaz prebolel že v ljudski šoli in – kakor sem omenil – tudi pošteno plačal.

V drugem razredu sem zbiral pečke rožičev. Dandanes bi bilo tako zbiranje združeno s stroški, takrat je pa ležalo po ulicah veliko peček. "Grabnarji", pa tudi drugi otroci, smo namreč zelo radi jedli rožiče. Za en krajcar smo jih dobili največ pri Poženu, ki je imel prodajalno blizu šole. Tam smo kupovali tudi sladke koreninice, ki smo jih žvečili tako, da so nam mahale iz ust. To se nam je posebno imenitno zdelo.

Zbiranje peček mi je prekinila in končala bolezen. Zbirko so pa uničili brat in moji dve sestri. Ko so se ob neki priliki igrali z drugimi otroci v

hiši maškare, so porabili moje pečke za – konfeti.

Po bolezni sem se pa vrgel na zbiranje pisalnih peres, ki smo jih, kakor sem že povedal, imenovali "štolce". Ker pa "štolci" niso ležali na ulicah, sem jih moral priigrati ali – kakor smo se izražali – prištolcati.

Štolcanje je bilo zelo zabavno, pa tudi dobičkosna igra. Čas zanjo se je pričel, kakor hitro so bile ceste kopne in je trajal do novega snega. Na tla smo začrtali četverkotnik in ga razdelili na širiti enaka polja. Potem smo v primerni oddaljenosti potegnili črto. Nato smo pa od četverkotnika s peresi bližali. Kdor je vrgel svoje pero najbližje črte, je pobral vsa peresa ostalih igralcev in jih zagnal v četverkotnik. Kar jih je padlo v polja, so bila takoj vsa njegova, in je smel poleg tega tudi prvi frcati peresa, ki so padla izven četverkotnika.

Kdor je dobro razumela ta posel, je kar vse zaporedoma pofrcal v polja, ne da bi bili drugi igralci prišli na vrsto. Ako mu je pa pri frcanju pero ostalo zunaj četverokota ali na črti, je prišel na vrsto tisti, ki je za njim najbolje bližal. Vsa igra je bila skoraj vedno združena s kričanjem in prerekanjem. Padale so večkrat tudi klofute in brce.

Jaz sem znal precej dobro štolcati. Priigrana peresa sem povezal po deset in deset v snopiče in jih hranil v postelji pod žimnico. Ko se je pričela tistega leta predpomladanska sezona, mi je manjkalo do druge stotine peres samo še kakih dvajset.

Dobro se še spominjam tistega večera, ko sem zadnjikrat pregledoval svoj zaklad. Imel sem res lepo zbirko; zastopane so bile v nji skoraj vse tovarne peres.

Naslednje jutro smo pisali nemško šolsko nalogo. Prestavljali smo na nemško tisto berilo, v katerem nastopajo oče, sin in osel, ki bi radi vsem ljudem ustregli, pa ne morejo. Moj sosed me je vprašal, kaj se pravi nemški "da".

»Daß,« mu odgovorim tiho.

Kazen je sledila takoj.

»Mlakar, eingesperrt!« (zaprt), je zagrmelo s katedra.

DAROVI

ZA SVETE MAŠE: \$180: J. Dolinar; \$150: H. Gorshe; \$140: D. Grajnar, A. Gregorc; \$100: F. Krnicar; \$60: P. Dragar; \$50: M. Ravnik, M. Krnec, M. Holjevac; \$30: A. Cupar, O. Kalar; \$20: B. Modic, R. Racic, I. Antolin, C. Kermavner, M. Strancar; \$14: J. Kosir; \$10: S. Z. Matthews, J. Bambic, M. Cufar.

ZA NOVEMBRSE MAŠE IN MOLITVE: \$100: J. Tegel; \$50: H. Gorshe, W. Jozwik, A. Govednik; \$30: E. Hozian; \$25: J. Horvat; \$20: F. Plut; \$10: M. Breszach, J. Dolinar, M. Kucic, R. Racic, M. Simrayh, A. Cupar.

ZA CERKEV: \$100: F. Vidergar; \$27: J. Dolinar; \$20: A. Gregorc; \$10: A. Cupar, M. Vodisek, M. Strancar.

ZA SAMOSTAN: \$50: S. Markun; \$30: J. Dolinar; \$10: M. Vodisek, M. Strancar.

ZA APOSTOLAT SV. FRANČIŠKA: \$20: M. A. Salek; \$10: Fam. Rasp, Fam. Ferrari.

ZA LUČKE: \$10: H. Gorshe, A. Gregorc, M. Vodisek; \$5: S. Jarem; \$3: J. Dolinar.

ZA MISIJONE: \$1,000: F. Krnicar; \$30: J. Dolinar; \$15: A. Gregorc; \$10: A. Cupar.

ZA BARAGOVO ZVEZO: \$20: J. Dolinar; \$10: A. Cupar, A. Gregorc, M. Vodisek; \$5: A. Mlakar.

DAR LISTU AM: \$1,000: Lodge # 143 KSKJ; \$100: S. Sovan; \$65: V. Vogrincic; \$25: D. Grajnar; \$20: A. Gregorc, M. Vodisek, J. Grum, O. Kalar, K. Kodrin; \$10: M. Krnec, C. Kermavner, J. Bambic, M. Strancar; \$5: J. Kosir, S. Jarem.

BOG POVRNI NAŠIM DOBROTNIKOM!

P. Bernardin Sušnik

adventno presenečenje

Doživeli smo ga tik pred začetkom zdaj že lanskega adventa. Kar dolgo sem že na svetu, pa takih sprememb na vrhu Cerkve na Slovenskem še nisem doživel.

Najprej je prišla novica, da se je ljubljanski nadškof in metropolit **msgr. Alojz Uran** iz zdravstvenih razlogov škofiji odpovedal. Novica je prišla na dan iz necerkvenih virov – čudna indiskretnost, ki je v teh zadevah nismo vajeni. Vsekakor se je moral dosedanji nadškof že večkrat zdraviti zaradi težav s srcem in je prišel do zaključka, da škofija zaradi njegovega slabega zdravja ne sme trpeti.

Novica se je izkazala za točno, se je pa za njo

potegnila cela verižna reakcija. Istočasno ko je papež sprejel odpoved nadškofa Urana, mu je imenoval naslednika. Novi ljubljanski nadškof in metropolit je **dr. Anton Stres**, ki je bil najprej mariborski pomožni škof, nato pa ordinarij nove škofije v Celju, lani pa prestavljen v Maribor kot nadškof koadjutor s pravico nasledstva.

Tako bi Maribor ostal brez *nadškofa koadjutorja*, če ne bi papež istočasno imenoval na to mesto dosedanjega ordinarija iz Murske Sobote **dr. Marijana Turnška**, ki bo nasledil nadškofa Krambergerja po njegovem odhodu v pokoj.

Istočasno je papež poskrbel tudi za škofijo *Murska Sobota*, ki je s Turnškovo predstavitevijo ostala brez škofa. Na to mesto je imenoval domačina, dosedanjega mariborskega pomožnega škofa **dr. Petra Štumpfa**.

Novi ljubljanski nadškof dr. Stres bo ljubljansko

nadškofijo prevzel 24. januarja, zato je verjetno, da bodo približno takrat izvršene tudi spremembe v Mariboru in Murski Soboti.

Seveda pričakujemo še nadaljnjo potezo: imenovanje novega škofa celjske škofije. Ta je že od odhoda dr. Stresa v Maribor brez rednega škofa, kar pa škofiji ni v korist. Lahko torej v kratkem pričakujemo še eno škofovsko imenovanje.

Še nekaj osebnih podatkov. Odhajajoči nadškof **msgr. Alojz Uran** je bil rojen leta 1945 v Gameljnah, župnija Šmartno po Šmarno goro. V duhovnika je bil posvečen leta 1970, v škofa pa 1992. Ljubljansko nadškofijo je prevzel leta 2004.

Novi ljubljanski nadškof **dr. Anton Stres** je bil rojen leta 1942 v Rogatcu, je član družbe lazaristov, kamor je vstopil leta 1960, v duhovnika je bil posvečen leta 1968, mariborski pomožni škof je postal leta 2000, za celjskega škofa je bil imenovan leta 2006, za nadškofa-koadjutorja s pravico nasledstva v Mariboru pa leta 2008.

Novi mariborski nadškof-koadjutor s pravico nasledstva **dr. Marijan Turnšek** je bil rojen v Celju leta 1955, v duhovnika je bil posvečen leta 1981, za škofa v Murski Soboti pa je bil imenovan in posvečen leta 2006.

Novi škof v Murski Soboti **dr. Peter Štumpf** je bil rojen leta 1962 v Beltincih, v družbo salezijancev je vstopil leta 1975, v duhovnika je bil posvečen leta 1990, za mariborskega pomožnega škofa je bil imenovan in posvečen leta 2006.

